

หอสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

สารคดี เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม

Documentary on The journey of Siamese Fighting Fish

T096261

โดย

นายสรสวัสดิ์ ยมเกิด

นางสาวอชิพร จันทระประทีน

เสนอ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

น.พ.

ส342ส

พ.ศ.2549

2549

เลขทนาย.....

96261

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่าวันเดือนปีใดก็ตาม หากมีเหตุเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
ภาควิชาเทคนิคเกษตร
คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

สารคดี เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม

Documentary on The journey of Siamese Fighting Fish

โดย

นายสรสวัสดิ์ ยมเกิด

นางสาวอิพร จันทระประทีน

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2549

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

(อาจารย์ดร.กนก เลิศพานิช)

กรรมการปัญหาพิเศษ

(อาจารย์ณัฐกร สงคราม)

หัวหน้าภาควิชา

(ผศ.สุทธมาภรณ์ ชันท์ศรี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : สารคดี เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม
Documentary on The journey of Siamese Fighting Fish
โดย : นายสรวิทย์ ยมเกิด
นางสาวอริพร จันทระประทีน
ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)
สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร
ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ :

(อาจารย์ดร.กนก เลิศพานิช)

17 / มีนาคม / 2549

การผลิตสารคดี เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิต
วิดีโอที่มีประสิทธิภาพในรูปแบบดีวีดี ที่ให้สาระประโยชน์พร้อมทั้งความบันเทิง สำหรับใช้เป็น
สื่อในการส่งเสริมเผยแพร่ความรู้เรื่องปลากัดในเบื้องต้นให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นนักศึกษา
คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยมีการ
ประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหา คุณภาพด้านการผลิตสื่อ ความพึงพอใจในรูปแบบการ
นำเสนอและความรู้ที่ได้จากการรับชมสารคดี

ผลจากการประเมินประสิทธิภาพและทดสอบสารคดี พบว่า การประเมินผลของ
ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ย 4.17 ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโดย
ภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ย 3.5 กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจและความ
เข้าใจในเนื้อหาสารคดีอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.21 และกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความ
เข้าใจเกี่ยวกับปลากัดจากการรับชมสารคดีเพิ่มขึ้น ร้อยละ 27.2 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สารคดี เรื่อง
การเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยามชุดนี้ สามารถนำไปเผยแพร่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยาม

คงเป็นเพราะบุพเพสันนิวาส ที่ทำให้เราสองคนผู้เป็นอัจฉริยะทั้งด้านสื่อและด้านวิชาการ อย่าง...ตุ๊กะเหมียวเล็ก ได้โคจรมาพบกันและช่วยกันทำโปรเจกต์ที่ยิ่งใหญ่นี้ ให้สำเร็จลงได้อย่างเหมาะสมและลงตัว

สำหรับโปรเจกต์ที่ทุ่มทุน (ตัวเอง) สร้างอย่างมหาศาลนี้ บอกได้คำเดียวเลยว่า เกินกว่าคำบรรยายใด ๆ ทั้งเหนื่อย ท้อ และหนักมาก กว่าจะได้ผลงานชิ้นนี้ออกมา (กะว่าเรียนจบแล้วจะถือโปรเจกต์นี้ไปสมัครบริษัทที่วิบูลพาให้รู้แล้วรู้รอดไปเลย!) ด้วยความพยายามและความตั้งใจ ก็ทำให้โปรเจกต์นี้เสร็จสิ้นลงได้ (ซะที) แต่โปรเจกต์ชิ้นนี้จะไม่สามารรถสำเร็จสมบูรณ์ได้เลย ถ้าขาดประธานและกรรมการผู้ใจดี อย่างอาจารย์กนกและอาจารย์ณัฐไป ขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างที่สุด ที่คอยเป็นที่ปรึกษา ช่วยแก้ปัญหาและยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือตลอด ขอขอบคุณในความไวใจและเชื่อมั่นในตัวพวกเรา คอยเป็นห่วงและมองดูพวกเราอยู่เสมอ นี่ก็ไม่ออกเลยว่าถ้าไม่มีอาจารย์แล้ว เราสองคนจะเป็นยังไง แต่นอกจากอาจารย์แล้ว คงต้องมีคำขอบคุณที่พิเศษสำหรับคน ๆ นี้ด้วย ขอขอบคุณมากนะจะเกิด ที่สละเวลาทำปัญหาพิเศษอันมีค่า เพื่อช่วยเพื่อน เราไม่มีคำพูดใดที่จะตอบแทนน้ำใจของเกิดได้หมด นอกจากคำว่าขอบคุณเกิดมากจริง ๆ ขอขอบคุณพี่ ๆ เจ้าของฟาร์มปลากัดผู้ใจดีทุกคน ที่ยินดีให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูลด้วยความเต็มใจ ขอขอบคุณในความกรุณาของอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำและสละเวลามาช่วยประเมินผลงานชิ้นนี้ ขอขอบคุณพี่โดม พี่สายัญ ที่คอยช่วยเหลือกับเรื่องห้องติดต่อและอุปกรณ์ ขอขอบคุณผู้ช่วยตากล้อง จุ พี่มาร์ทและติ๊ะ ที่เป็นตากล้องจำเป็นให้ ถึงแม้ภาพจะใช้ได้บ้างมุมก็เถอะ ขอขอบคุณในกำลังใจและความห่วงใยจากเพื่อนทุกคน โปรเจกต์ชิ้นนี้นอกจากจะทำให้เรียนรู้และฝึกฝนตนเองเพื่อเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์แล้ว ยังทำให้รู้ซึ่งด้วยว่ามิตรภาพ...แท้จริงแล้ว มีความหมายว่าอะไร

สุดท้ายขอขอบคุณครอบครัวยมเกิดและครอบครัวจันทระประทีนทุกคน ที่เลี้ยงดู ห่วงใย ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนเราสองคนเป็นอย่างดี และตอนนี้เราทั้งสองคนอยากตะโกนบอกทุก ๆ คนว่า..ขอบคุณมาก ๆ แล้วเราก้เรียนจบแล้วจ้า...

สรสวัสดิ์ ยมเกิด

อิทธิพร จันทระประทีน

มีนาคม 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(ก)
สารบัญภาพ	(ข)
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตของการศึกษา	2
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	2
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	
สื่อวิทัศน์	4
สารคดี	7
ปกากัด	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	27
เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล	28
ระยะเวลาทำการวิจัย	32
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล	
การประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหาสารคดี	34
การประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดี	36
การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง	45
วิจารณ์ผลการวิจัย	49
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	54
ข้อเสนอแนะ	55

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เอกสารอ้างอิง	56
ภาคผนวก	59
ภาคผนวก ก.	60
- ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย	61
- งบประมาณที่ใช้ในงานวิจัย	61
- ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	62
ภาคผนวก ข.	63
- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา	64
- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ	65
- แบบประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหา	67
- แบบประเมินคุณภาพด้านการผลิต	70
- แบบประเมินความพึงพอใจ	73
- บทวิพากษ์วิจารณ์	76

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหา	34
2 แสดงผลการประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดี โดยผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1	37
3 แสดงผลการประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดี โดยผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2	39
4 แสดงผลการประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดี ของผู้เชี่ยวชาญโดยรวมทั้ง 2 กลุ่ม	42
5 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	45
6 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจและความเข้าใจ ในเนื้อหาสารคดีของกลุ่มตัวอย่าง	47
7 แสดงผลการประเมินความรู้ที่ได้จากการรับชมสารคดี	48

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

- 1 ภาพบรรยากาศการประเมินของกลุ่มตัวอย่าง
- 2 ภาพตัวอย่างสารคดี

85

87

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ (Introduction)

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการเลี้ยงปลาสวยงามได้รับความนิยมจากบุคคลทั่วไปเป็นอย่างมาก ปลากัดก็เป็นปลาสวยงามชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นปลาที่เลี้ยงและเพาะพันธุ์ได้ง่าย สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในที่แคบ โดยอาศัยออกซิเจนในน้ำน้อย ทั้งยังเป็นปลาที่มีความสวยงามสามารถส่งออกไปขายยังต่างประเทศ นำรายได้เข้าเป็นอันดับหนึ่งของปลาไทยทั้งหมด และยังถือได้ว่าปลากัดเป็นปลาประจำชาติไทย เพราะมีชื่อสามัญว่า Siamese Fighting Fish หมายถึง ปลานักสู้ของคนสยาม (เสาวรีย์ ตะโพนทอง และนิตยา สิทธิโชค, 2544) ดังนั้นการเลี้ยงปลากัดจึงเป็นเสมือนความภาคภูมิใจของผู้เพาะเลี้ยง และด้วยเหตุนี้เองปลากัดจึงเป็นปลาที่ได้รับความนิยมเพาะเลี้ยงกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

ด้านสายพันธุ์ ประเทศไทยมีปลากัด 3 ชนิด คือ *Betta splendens* (ปลากัดป่าภาคกลาง) *Betta imbellis* (ปลากัดป่าภาคใต้) และ *Betta smaragdina* (ปลากัดป่าภาคอีสาน) ในอดีตนิยมนำปลากัดมากัดเพื่อการกีฬา แต่ต่อมามีการพัฒนาสายพันธุ์ จนกระทั่งกลายเป็นปลากัดที่มีสีสันและลักษณะทางที่สวยงามแปลกตา สร้างรายได้ให้แก่ผู้ยึดอาชีพเพาะพันธุ์ปลากัดได้มากพอสมควร

จากความสำคัญของปลากัด ทางคณะผู้จัดทำจึงมีแนวความคิดที่จะผลิตสารคดีเกี่ยวกับปลากัด เรื่องการเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยามขึ้น เพื่อให้ทราบวก่อนที่ปลากัดหนึ่งตัวจะนำมาขายลงสู่ตลาดจนกระทั่งถึงมือผู้เลี้ยงนั้น ปลากัดมีประวัติความเป็นมาอย่างไร สายพันธุ์ใดที่นิยมเลี้ยง กระบวนการเพาะเลี้ยง ตลอดจนการค้าขายของปลากัดในตลาดนั้นเป็นอย่างไร การเผยแพร่สารคดีถือเป็นการให้ความรู้ควบคู่ความบันเทิง ซึ่งจะทำให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าใจเรื่องราวของปลากัดได้ง่ายขึ้น กลายเป็นจุดเริ่มต้นให้คนทั่วไปหันมาสนใจปลากัดของไทย ซึ่งถือว่าการส่งเสริมให้เกิดอาชีพแก่ผู้ที่สนใจจะเพาะเลี้ยง อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาสายพันธุ์ปลากัดเพื่อการค้าต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อผลิตสารคดีที่มีประสิทธิภาพ เรื่องการเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม
2. เพื่อให้วีดิทัศน์ที่ผลิตในรูปแบบสารคดี เป็นสื่อในการส่งเสริม เผยแพร่ความรู้และให้ความบันเทิง ที่ทำให้กลุ่มเป้าหมายได้เห็นถึงความสำคัญ ทราบถึงประวัติความเป็นมา ชนิดสายพันธุ์ กระบวนการเพาะเลี้ยง ตลอดจนได้รับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับปลากัดปลาประจำชาติของไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้สารคดีที่ดี มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการเผยแพร่เรื่องเกี่ยวกับปลากัดของไทย
2. คณะผู้ทำการศึกษาได้รับความรู้และประสบการณ์ในการผลิตสารคดี
3. กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับปลากัดเพิ่มมากขึ้น

ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา

1. ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อผลิตสารคดี เรื่องการเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปลากัดของประเทศไทย
 - 1.1 ความเป็นมาของปลากัด
 - 1.2 ประเภทและลักษณะของปลากัด
 - 1.3 ความรู้เบื้องต้นในการเพาะเลี้ยงปลากัด
 - 1.4 ตลาดค้าปลากัด
2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้เป็นนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่มีความสนใจในเรื่องปลากัด

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

วีดิทัศน์ หมายถึง แถบแม่เหล็กบันทึกภาพพร้อมเสียงอย่างต่อเนื่อง และนำมาฉายได้ทันทีด้วยเครื่องตรวจสอบคุณภาพและเสียง อาจอยู่ในรูปแบบแผ่นดิสก์ ซีดี และดีวีดี

สารคดี หมายถึง รูปแบบการผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทหนึ่ง ที่นำเสนอสาระความรู้พร้อมให้ความบันเทิงแก่ผู้ชม โดยแสดงออกมาในรูปแบบของวีดิทัศน์

ปลากัด หมายถึง ปลาพื้นเมืองของไทย นิยมเพาะเลี้ยงไว้เพื่อดูเล่นหรือกีฬาปลากัดปลา ในประเทศไทยมี 3 ชนิด คือ *Betta splendens* (ปลากัดป่าภาคกลาง) *Betta imbellis* (ปลากัดป่าภาคใต้) และ *Betta smaragdina* (ปลากัดป่าภาคอีสาน) ปลากัดมีลักษณะหวงถิ่น ดู สี สัน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สวยงาม ซึ่งปลากัดเหล่านี้โดยเฉพาะปลากัดป่าภาคกลางได้ถูกพัฒนาเป็นปลากัดแฟนซีหลายชนิด เช่น

ซิงเกิล เทล ปลากัดหางแหลม หางม้า หางปลายมน (Single Tail)

ดับเบิล เทล ปลากัดสองหาง หางคู่ หางสองแฉก (Double Tail)

คราวน์ เทล ปลากัดหางหนาม ปลากัดหางมงกุฎ (Crown Tail)

โคม เทล ปลากัดหางเขมร ปลากัดหางหนามฝ่าเบียร์ (Comb Tail)

เดลต้า ปลากัดหางสามเหลี่ยมเดลต้า (Delta)

ซูเปอร์ เดลต้า ปลากัดหางสามเหลี่ยมซูเปอร์เดลต้า (Super Delta)

ฮาล์ฟมูน ปลากัดหางพระจันทร์ครึ่งดวง (Half Moon)

การเพาะเลี้ยง หมายถึง วิธีการเลี้ยงและขยายพันธุ์ปลากัด

กลุ่มเป้าหมาย หมายถึง นักศึกษา คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่มีความสนใจในเรื่องปลากัด

ตลาดค้าปลากัด หมายถึง แหล่งรวบรวมขายปลากัดที่สำคัญในเขตกรุงเทพมหานคร เช่น ตลาดนัดชันเดย์ เขตจตุจักร

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Review of Related Literature)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อ ต่อไปนี้

1. สื่อวิทัศน์
2. สารคดี
3. ปรากฏ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อวิทัศน์

1.1 ความหมายของสื่อ

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2526) กล่าวว่า สื่อ คือสิ่งที่ใช้เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ทักษะและเจตคติที่ดีให้แก่ผู้เรียนทำให้ได้เรียนตามวัตถุประสงค์ สื่อการสอนที่ดีต้องทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย ต้องมีการพิจารณาความเหมาะสมกับเนื้อหา ผู้เรียน รูปแบบการสอน และสภาพแวดล้อมของการใช้สื่อ

วารินทร์ รัตมีพรหม (2531) กล่าวว่า สื่อ (medium media) มาจากภาษาละตินว่า Between ซึ่งแปลว่า "ระหว่าง" ดังนั้นสื่อจึงหมายถึง สิ่งที่เป็นพาหนะนำข้อมูลจากแหล่งกำเนิดไปสู่ผู้รับ

สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต (2528) ให้ความหมายของสื่อไว้ว่า สื่อคือตัวกลางที่ใช้ในการสื่อสารหรือช่องทางที่ผู้ส่งสารใช้ส่งข้อมูลข่าวสารหรือความรู้สึกไปยังผู้รับ ซึ่งวิทัศน์ถือเป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่ใช้ในการส่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้

จากความหมายทั้งหมดของสื่อสามารถสรุปได้ว่า สื่อ คือตัวกลางในการเชื่อมต่อสื่อสารระหว่างจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งเพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้สึกจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งวิทัศน์ก็เป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่ใช้ในการส่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้

1.2 ประเภทของสื่อ

สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต (2528) ได้แบ่งประเภทของสื่อออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) วัสดุสามมิติ ได้แก่ ของจริง ของจำลอง
- 2) วัสดุสองมิติแบ่งได้เป็น 3 ประเภทย่อย ดังนี้
 - 2.1) วัสดุสองมิติที่บดแสง ได้แก่ ภาพวาด แผนภูมิ ภาพพลิก เป็นต้น
 - 2.2) วัสดุสองมิติเคลื่อนไหวส่องโปร่งแสง ได้แก่ ภาพยนตร์ต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3) วัสดุสองมิติโปร่งแสง ได้แก่ สไลด์ แผ่นภาพ โปร่งใส เป็นต้น

3) วัสดุอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ วัสดุที่ใช้กับเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น เทป ภาพโทรทัศน์ วัสดุโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ

ประหยัด จิระพงษ์ (2522) ได้จำแนกสื่อตามลักษณะแบ่งเป็น 5 ลักษณะคือ

1) สื่อทวิวัสดุ (Audio materials) ได้แก่ วัสดุที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ โดยประสาทหู เช่น เทป จานเสียง

2) ทัศนวัสดุ (Visual materials) ได้แก่ วัสดุที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความรู้โดยการเห็น เช่น รูปภาพ แผนภูมิหนังสือ สไลด์ फिल्मสตริป फिल्मภาพยนตร์เสียง เป็นต้น

3) สื่อทัศนวัสดุ (Audio visual materials) ได้แก่ พวงสไลด์-เทป फिल्मสตริป ประกอบเทป film sound เป็นต้น

4) เครื่องมือ เครื่องใช้ (Tools and equipments) ได้แก่ hardware ที่ผู้ผลิตรายการเสนอ

5) กิจกรรมต่าง ๆ (Activity) ได้แก่ วิธีการ เป็นต้น
ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า สื่อวีดิทัศน์จัดเป็นสื่อประเภทวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีลักษณะเป็นสื่อทัศนวัสดุเนื่องจากสามารถรับรู้ได้ทางประสาทหูและการมองเห็น

1.3 ความหมายของสื่อวีดิทัศน์หรือวิดีโอ

วารินทร์ รัชมีพรหม (2531) กล่าวว่า วิดีโอ คือระบบส่งสัญญาณที่ไม่ต้องใช้สายและไม่ต้องออกอากาศ คือวีดีโอกระเป๋านิ้วหรือวีดีโอตั้งโต๊ะ สามารถย้อนกลับได้และเปิดดูรายการเมื่อใดก็ได้ตามต้องการ รูปแบบในรายการวีดีโอเทปในปัจจุบันเป็นที่นิยมกันก็คือ วิดีโอคาสเซต (Videocassette) และวีดีโอดิส (Videodisc)

วสันต์ อติศัพท์ (2533) กล่าวว่าเครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ คือ การบันทึกภาพลงบนเทปโทรทัศน์ อาศัยหลักเกี่ยวกับการบันทึกเสียงลงบนเทปเสียง โดยการแปลงสัญญาณแม่เหล็ก อาศัยความเร็วของเส้นเทปที่ต้องเคลื่อนที่ผ่านหัวบันทึกเทปโทรทัศน์ที่ค่อนข้างสูงมาก นอกจากนี้ในเทป โทรทัศน์ยังมีร่องอื่น ๆ อีกเหนือจากสัญญาณภาพ เช่น แถบสัญญาณเสียง แถบสัญญาณควบคุม (Control Track) เพื่อควบคุมสัญญาณให้แต่ละเฟรมมีความสัมพันธ์กัน

อนันต์ธนา อังกินันท์ และเกื้อกุล ภูมิรัตน์ (2532) วิดีโอเทปบันทึกเหมือนภาพถ่าย ภาพยนตร์ และในขณะเดียวกันใช้บันทึกเหมือนเครื่องเทป แต่ลักษณะเหมือนคาสเซตมากกว่าเทป ม้วนใหญ่ ๆ สามารถบันทึกดูภาพในเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้และนำมาฉายได้เมื่อต้องการจะชม เครื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิดีโอเทปสามารถเล่นได้ทั้งขาว ดำ และสี ส่วนเครื่องบันทึกภาพเหมือนเครื่องถ่ายภาพยนตร์ ถือเป็นตัวถ่ายเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้และไม่ต้องลบเหมือนภาพยนตร์

ตามบัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน (2548) แบ่งวิดีโอออกเป็นแถบวิดีโอและอุปกรณ์เครื่องเล่นวิดีโอ แถบวิดีโอ เป็นวัสดุที่สามารถใช้บันทึกภาพและเสียงไว้ได้พร้อมกันในแถบเทปในรูปของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า สามารถลบและบันทึกลงใหม่ได้เช่นเดียวกับเทปบันทึกเสียง

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า วิดีโอหรือ วิดีทัศน์ คือสื่อทัศนูปกรณ์ที่ต้องอาศัยใช้คู่กับเครื่องเล่นวิดีโอ ซึ่งส่งสัญญาณได้โดยไม่ต้องออกอากาศและไม่ต้องใช้สาย อาศัยหลักการบันทึกเช่นเดียวกับการบันทึกเทป แต่มีแถบสัญญาณภาพ สัญญาณเสียงและสัญญาณควบคุม

1.4 ประเภทรายการโทรทัศน์หรือวิดีโอทัศน์

ประเภทและรูปแบบของรายการโทรทัศน์ เปรียบเทียบกับประเภทและรูปแบบของวิดีโอทัศน์ ซึ่งสุทธิ ชัตติยะ (2544) กล่าวว่า รายการโทรทัศน์สามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ

1.4.1 ประเภทรายการจำแนกตามบทบาทของรายการแบ่งได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้

1.4.1.1 รายการข่าวสาร เป็นรายการที่เสนอเหตุการณ์ เรื่องราวอย่างตรงไปตรงมาตามที่เกิดขึ้นจริง

1.4.1.2 รายการความรู้และการศึกษา เป็นรายการที่มุ่งเน้นให้ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รายการสารคดี รวมทั้งรายการที่สอนมีเนื้อหาสาระตามหลักสูตรการศึกษา เช่น รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

1.4.1.3 รายการบันเทิงคดี เป็นรายการที่มุ่งเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมของผู้ชมให้คล้อยตาม ส่วนใหญ่มักเป็นรายการที่อยู่ในรูปรายการวิจารณ์ข่าว

1.4.1.4 รายการบันเทิง เป็นรายการที่เน้นความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นหลักใหญ่ เช่น รายการละคร ภาพยนตร์ รายการเพลง เกมโชว์ต่าง ๆ

1.4.1.5 รายการโฆษณาประชาสัมพันธ์ รายการประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการโฆษณา ชักชวนให้ซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ

1.4.2. ประเภทรายการจำแนกตามลักษณะของผู้ชม แบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1.4.2.1 รายการเด็ก เป็นรายการที่มุ่งให้ความรู้ความบันเทิงแก่เด็กวัยต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4.2.2 รายการวัยรุ่น เป็นรายการสำหรับหนุ่มสาว ส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปรับตัวการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่การเป็นผู้ใหญ่ ความรัก การแต่งตัวและดาราศาสตร์ เป็นต้น

1.4.2.3 รายการแม่บ้าน เป็นรายการที่มุ่งให้สาระและบันเทิงแก่แม่บ้าน เช่น วิธีการเลี้ยงลูก การทำอาหาร และละครโทรทัศน์ เป็นต้น

1.4.2.4 รายการส่งเสริมอาชีพและเกษตร เป็นรายการที่นำเสนอสาระความรู้เกี่ยวกับอาชีพทางการเกษตร

1.5 รูปแบบรายการโทรทัศน์

รูปแบบรายการโทรทัศน์ หมายถึง วิธีการนำเสนอหรือวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาและสิ่งที่อยู่ในรายการโทรทัศน์ออกมาสู่ผู้ชม ซึ่งรูปแบบการนำเสนอรายการวิทยุโทรทัศน์ สุรชัย ลีขาบัตติ (2528) ได้จำแนกไว้ 10 รูปแบบ ดังนี้

- 1.5.1 แบบบทความ (Straight talk)
- 1.5.2 แบบอภิปราย (Panel discussion)
- 1.5.3 แบบสัมภาษณ์ (Interview)
- 1.5.4 แบบบันทึกเหตุการณ์จริง (On-the spot)
- 1.5.5 แบบตอบปัญหาความรู้ (Quiz)
- 1.5.6 แบบโต้วาที (Debate)
- 1.5.7 แบบสาธิต (Demonstration)
- 1.5.8 แบบแสดงละคร (Dramatization)
- 1.5.9 แบบห้องเรียนจำลอง (Classroom pick-up)
- 1.5.10 แบบสารคดี (Documentary)

จากประเภทและรูปแบบของรายการโทรทัศน์ จึงกล่าวได้ว่าสารคดีเป็นรูปแบบรายการประเภทหนึ่งที่ทำให้สาระความรู้แฝงความบันเทิง โดยผู้ชมกลุ่มเป้าหมายจะเป็นบุคคลใดก็ได้ ตามแต่ผู้ผลิตรายการกำหนด

2. การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสารคดี

2.1 ความหมายของสารคดี

สารคดี หมายถึง รูปแบบรายการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์ในการผลิตเพื่อเน้นให้ความรู้ข่าวสารที่มีประโยชน์ทั้งยังให้ความบันเทิง เพลิดเพลินแก่ผู้ชม ดังนั้นจึงเห็นได้ว่ารายการสารคดีมีประโยชน์ในเชิงการศึกษาเป็นอย่างมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การผลิตรายการสารคดีต้องนำความรู้ที่จะถ่ายทอดมาจากเรื่องจริงหรืออ้างอิงของจริง ใช้เวลาในการนำเสนอที่พอเหมาะ คือ ประมาณ 15 – 30 นาที (สุรชัย ลิกขาบัตติต, 2528) ด้านเนื้อหา รายการสารคดีจะเน้นเนื้อหาที่ให้สาระความรู้แต่ไม่ใช่สื่อเพื่อการสอน มีรูปแบบการนำเสนอแสดงออกมาในรูปของความบันเทิง โดยใช้เสียง เพลงประกอบและเทคนิคการตัดต่อถ่ายทำต่าง ๆ เพื่อให้เรื่องราวน่าสนใจ ชวนติดตาม (วิจิตร รักดีรัตน์และคณะ, 2531)

2.2 รูปแบบของรายการสารคดี

สุทธิ ชาติติยะ (2544) ได้แบ่งรูปแบบของรายการสารคดีไว้ 2 รูปแบบ ดังนี้

2.2.1 รายการสารคดีแบบเต็มรูปแบบ รูปแบบนี้จะดำเนินเรื่องด้วยภาพตลอดการนำเสนอ มีการถามความเห็นของผู้เกี่ยวข้องเป็นบางครั้ง แต่ละครึ่งไม่เกิน 1 นาที อาจเสนอคนเดียวกันได้หลายครั้ง ในรายการอาจมีผู้ให้ความเห็นได้หลายคน แต่รายการส่วนใหญ่จะเสนอเรื่องราวตามธรรมชาติ โดยไม่มีผู้ดำเนินรายการ

2.2.2 รายการสารคดีกึ่งพูดคนเดียว รูปแบบนี้มีผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่เดินเรื่องพูดคุยกับผู้ชมและให้เสียงบรรยายตลอดรายการ โดยผู้ดำเนินรายการปรากฏตัวตอนต้น ตอนกลางและตอนสรุปรายการ นอกนั้นจะเป็นภาพแสดงเรื่องราวตามกระบวนการหรือตามธรรมชาติและอาจมีตัวแทนไปสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเข้ามาเสริมความคิดเห็นได้

2.3 ประเภทรายการสารคดี

การผลิตรายการสารคดี ผู้ผลิตต้องเลือกประเภทของสารคดีให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยทั่วไปประเภทของสารคดีจะแบ่งตามลักษณะของเนื้อหา ซึ่งนักภรณ์ อัจฉริยะกุลและคณะ (2531) ได้แบ่งประเภทของสารคดีไว้ 5 ประเภท ดังนี้

2.3.1 รายการสารคดีทั่วไป มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวทั่วไปที่จะให้ความรู้

2.3.2 รายการสารคดีในโอกาสพิเศษ เนื้อหาจะเป็นการเล่าถึงบุคคล สถานที่ หรือโอกาสนั้น ๆ ว่ามีความสำคัญ มีประวัติความเป็นมาอย่างไร เกี่ยวข้องอย่างไรกับผู้ชม ตอนท้ายมักมีการสรุปให้ระลึกถึงความสำคัญของโอกาสพิเศษนั้นด้วย

2.3.3 รายการสารคดีท่องเที่ยว เนื้อหาแสดงให้เห็นได้ชัดเจน เป็นการเน้นเรื่องสถานที่ท่องเที่ยว สิ่งที่น่าสนใจ วิธีการเดินทางและค่าใช้จ่าย เป็นต้น

2.3.4 รายการสารคดีเชิงวิจารณ์ เนื้อหาเน้นข้อเท็จจริง การแสดงความคิดเห็น การเสนอแนะ วิเคราะห์ปัญหา การทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ก่อนจบรายการมักทิ้งเรื่องราวให้ผู้ชมได้คิดและวิเคราะห์ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.5 รายการสารคดีเชิงข่าว เนื้อหาสืบเนื่องมาจากข่าวที่น่าสนใจ เสนอเบื้องหลังข่าวในแง่ข้อเท็จจริง ถ้าเป็นข่าวที่เกี่ยวกับบุคคลสองฝ่าย ต้องมีการเสนอข้อเท็จจริงที่ยุติธรรม ข่าวที่นำมาทำเป็นสารคดีส่วนใหญ่มักเป็นข่าวที่ยังมีการกล่าวขวัญกันอยู่

ทั้งนี้การผลิตสารคดี เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม ถือเป็นการผลิตสารคดีแบบผสมประเภททั่วไปกับประเภทท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน เนื่องจากสารคดีนี้เป็นการให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับปลากัด ที่พาเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับความเป็นมาของปลากัด โดยมีรูปแบบการนำเสนอแบบสารคดีกึ่งพุดคนเดียว มีผู้ดำเนินรายการพุดคุยกับผู้ชมเกือบตลอดทั้งรายการ ในขณะที่เดียวกันก็มีการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับปลากัดไปด้วย

2.4 การเขียนบทสารคดี

สารคดีเป็นรูปแบบหนึ่งของรายการโทรทัศน์ การเขียนบทสารคดีจึงมีหลักเปรียบได้กับการเขียนบทรายการโทรทัศน์หรือวิดีโอทัศน์ทั่วไป ซึ่งวสันต์ อดิศักดิ์ (2533) กล่าวว่า การเขียนบทโทรทัศน์หรือวิดีโอทัศน์ เป็นการนำความคิดในการสร้างสรรค์ วิดีทัศน์ออกทำให้เห็นเป็นรูปธรรมขั้นหนึ่งก่อน เพื่อแสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ในรายการจะดำเนินอย่างไร โดยแสดงให้เห็นทั้งลักษณะภาพที่ปรากฏ คำบรรยายหรือสนทนา ตลอดจนเสียงประกอบอื่น ๆ

ชิน คล้ายปาน (2528) ได้ให้ความหมายของบทโทรทัศน์หรือบทวิดีโอทัศน์ว่า เป็นข้อความที่จะกำหนดจากการถ่ายทำโทรทัศน์หรือรายการเทปโทรทัศน์เรื่องนั้นเอาไว้ โดยบทโทรทัศน์แต่ละบทจะมีโครงเรื่องของมันเอง

ไพโรจน์ ตีรธนากุล และนิพนธ์ ศุภศรี (2528) กล่าวว่า บทโทรทัศน์เป็นการกำหนดโครงเรื่องของรายการ เปรียบได้กับพิมพ์เขียวที่ใช้ในการกำหนดแบบก่อสร้างบ้าน ที่ต้องมีโครงสร้างถูกต้องเหมาะสม มิเช่นนั้นอาจเกิดจุดอ่อนและพังลงได้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าบทโทรทัศน์หรือบทวิดีโอทัศน์ หมายถึง การเขียนที่ถ่ายทอดความคิดออกมาอย่างมีลำดับ โดยแสดงออกมาในลักษณะภาพ คำบรรยายหรือบทสนทนา เพื่อแสดงให้เห็นลำดับเหตุการณ์ของรายการ บทวิดีโอทัศน์จะเป็นตัวกำหนดทิศทางของรายการว่าจะดำเนินไปอย่างไร นอกจากนั้นยังเป็นส่วนช่วยให้การถ่ายทำและดำเนินการของฝ่ายต่าง ๆ สามารถทำงานได้ง่ายขึ้น การเขียนบทสารคดีที่ถือว่าเป็นรูปแบบรายการโทรทัศน์ประเภทหนึ่ง โดยทั่วไปจึงมีหลักในการเขียนและลำดับขั้นวิธีการเขียนบท เหมือนกับการเขียนบทโทรทัศน์หรือบทวิดีโอทัศน์ประเภทอื่นด้วย ซึ่งหลักในการเขียนบทวิดีโอทัศน์ สามารถแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ไพโรจน์ ตีรธนากุล และนิพนธ์ ศุภศรี (2528) ได้จัดลำดับขั้นไว้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1) รวบรวมหนังสือ เอกสารและวัสดุต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่จัดทำ
- 2) เลือกสิ่งที่จะต้องกับจุดประสงค์มากที่สุด
- 3) ตัดสินใจว่าจะเรียงลำดับสิ่งที่เลือกไว้แล้วอย่างไร

นอกจากนี้ซิน คล้ายปาน (2528) ยังให้หลักวิธีการในการเขียนบทวิทัศน์ไว้ดังนี้

- 1) รวบรวมข้อมูลและทรัพยากรที่จะมาทำรายการ
- 2) คัดเลือกเนื้อหาให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของรายการ
- 3) การกำหนดรายละเอียดในบทโทรทัศน์ ตามความสามารถของอุปกรณ์ที่มีอยู่ รวมทั้งงบประมาณและเจ้าหน้าที่ที่จะทำการถ่ายทำ
- 4) ผู้เขียนบทจะต้องเฝ้าความรู้สึกว่าผู้ชมต้องการอะไร และจะต้องสนองตอบอย่างไร

5) ความต่อเนื่องของเนื้อหา เป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้ผู้ชมคอยติดตามรายการ จากหลักการเขียนบทวิทัศน์ทั่วไป เมื่อนำมาสรุปเข้ากับความหมายของสารคดีจึงสรุปเป็นหลักในการเขียนบทสารคดีได้ ดังนี้

- 1) ผู้เขียนบทสารคดีต้องค้นคว้าข้อมูล ที่ใช้ประกอบการเขียนบทอย่างละเอียด ตรงตามข้อเท็จจริง มีความถูกต้องและชัดเจน ทั้งนี้ผู้เขียนบทต้องเข้าใจเนื้อหาของสารคดีเป็นอย่างดีอีกด้วย
- 2) คัดเลือกเนื้อหาที่น่าสนใจ ตรงตามวัตถุประสงค์ คำนึงถึงความเหมาะสมระหว่างเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมาย
- 3) ใช้ภาษาการเขียนที่เข้าใจง่าย นำเสนอจุดเด่นที่สำคัญจุดเดียว
- 4) สำนวนกำหนดสถานที่ถ่ายทำ จำนวนทีมงานและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการถ่ายทำ

- 5) ตรวจสอบข้อบกพร่องของบทสารคดีและแก้ไขก่อนใช้ในการถ่ายทำจริง

จากความหมายและหลักในการเขียนบทวิทัศน์ จะเห็นได้ว่าในการผลิตรายการ วิทัศน์ประเภทสารคดีหรือประเภทอื่น ๆ บทวิทัศน์ถือเป็นส่วนสำคัญในการผลิต ผู้เขียนบทต้องศึกษาเนื้อหาในเรื่องที่จะทำอย่างละเอียด ศึกษาวัตถุประสงค์ของรายการ รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายเพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ชมได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

2.5 การติดต่อลำดับภาพ

สุทัศน์ บุรีรักษ์ (2528) ได้ให้ความหมายของการติดต่อลำดับภาพไว้ว่าการติดต่อลำดับภาพ หมายถึง การนำภาพที่ได้จากถ่ายทำมาแล้วมาเรียงต่อกันโดยแต่ละชอตแต่ละฉากให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เข้ากันอย่างต่อเนื่องและกลมกลืนจนสามารถบอกเรื่องราวที่ผู้ติดต่อ ผู้กำกับต้องการจะถ่ายทอด ไปให้ผู้ชมได้รับรู้ โดยคำนึงถึงความยาว จังหวะ อารมณ์ ให้ถูกหลักภาษาและไวยากรณ์เพื่อให้ ภาพที่ออกมาบอกเรื่องราวอย่างกลมกลืน และเป็นเอกภาพ ผู้ดูได้ความรู้สึก ได้ความสุข หรือได้ อารมณ์อื่นตามที่ผู้ติดต่อกำหนดไว้

ไพโรจน์ ติรัตนากุลและนิพนธ์ ศุภศรี (2528) กล่าวว่า การติดต่อวิธีดีโอเทปเป็นการ ทำให้รายการเกิดความต่อเนื่องกัน เนื่องจากภาพที่บันทึกบางภาพถ่ายทำในเวลาและสถานที่ ต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการติดต่อภาพเพื่อให้เป็นไปตามสคริปที่วางไว้ ทั้งนี้เพราะเป็นการ ยากที่จะบันทึกรายการทั้งหมดให้ต่อเนื่องกันในครั้งเดียวกัน

จากความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การติดต่อ หมายถึง การเลือกภาพที่ เตรียมไว้มาลำดับเรียงเรียงตามวัตถุประสงค์และความต้องการของผู้จัดทำ เพื่อให้เกิดความ กลมกลืน ในการถ่ายทอดเรื่องราวออกมา

2.6 ขั้นตอนการผลิตสารคดี

การผลิตรายการโทรทัศน์หรือวิทยุทัศน์ทั่วไป ผู้ผลิตต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการ ผลิตและกลุ่มเป้าหมายเป็นอันดับแรกก่อนจะเริ่มผลิต ซึ่งไพโรจน์ ติรัตนากุลและนิพนธ์ ศุภศรี (2528) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการผลิตวิทยุทัศน์ไว้ ดังนี้

- 2.6.1 กำหนดจุดประสงค์ของเป้าหมายให้ชัดเจน
- 2.6.2 รวบรวมข้อมูลและเอกสาร
- 2.6.3 คัดเลือกข้อมูลและเอกสาร
- 2.6.4 เขียนบทโทรทัศน์
- 2.6.5 เตรียมบันทึกภาพ
- 2.6.6 งานศิลป์
- 2.6.7 เตรียมเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสาธิตทดลอง
- 2.6.8 การบันทึกภาพ
- 2.6.9 การติดต่อ
- 2.6.10 การบันทึกเสียง
- 2.6.11 การตรวจแก้ไขนำไปใช้
- 2.6.12 การนำรายการไปใช้
- 2.6.13 การประเมินผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากขั้นตอนในการผลิตรายการ สามารถสรุปเป็นขั้นตอนในการผลิตสารคดีได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) วางแผนการผลิตสารคดี

1.1) ผู้ผลิตต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการผลิตให้ชัดเจน เพื่อให้กำหนดเนื้อหา กลุ่มเป้าหมาย เวลาและงบประมาณที่ใช้ในการผลิตสารคดี

1.2) รวบรวมข้อมูลเอกสารที่ใช้ประกอบการเขียนบทสารคดี โดยค้นคว้าจากตำรา เอกสารหรือการสัมภาษณ์ สอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลเนื้อหาที่ครบถ้วนถูกต้องชัดเจน (ปมูข ศุภสารและคณะ, 2530)

1.3) คัดเลือกข้อมูลที่มีความสำคัญ และตัดข้อมูลบางอย่างที่ไม่จำเป็นหรือไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2) เตรียมการผลิตสารคดี

2.1) เขียนบทสารคดี โดยเขียนด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ภาพสื่อความหมายชัดเจนตรงคำบรรยาย

2.2) เตรียมบันทึกภาพ ขั้นตอนนี้ต้องมีการสำรวจสถานที่ที่ใช้ในการถ่ายทำ เตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทำ รวมทั้งคัดเลือกบุคคลากรฝ่ายต่าง ๆ เพื่อช่วยในการผลิต (ธนิต ภูศิริและคณะ, 2531)

2.3) เตรียมงานศิลปะ เตรียมฉาก อุปกรณ์ประกอบฉาก เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ดนตรีและเสียงที่ใช้ในการประกอบสารคดี

2.4) ฝึกซ้อมขั้นตอน ลำดับการทำงานของฝ่ายเทคนิคและพิธีกร รวมทั้งทดลองใช้อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการถ่ายทำ (สุรัชย์ ลิขานุภนฑิต, 2528)

3) ผลิตสารคดี

3.1) บันทึกภาพ โดยถ่ายทำตามบทที่ได้เขียนไว้ตามระยะเวลาที่กำหนด

3.2) ตัดต่อลำดับภาพ บันทึกเสียงบรรยาย ดนตรีประกอบและเสียงประกอบ

3.3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของสารคดีและแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น

3.4) ประเมินสารคดีและแก้ไขปรับปรุงครั้งสุดท้าย

2.7 การประเมินสารคดี

การประเมินสารคดีเป็นการวัดคุณภาพในการนำเสนอสารคดี ที่สามารถเปรียบเทียบได้กับการประเมินผลรายการโทรทัศน์หรือวิทยุทัศน์ ซึ่งวงสันต์ อติศัพท์ (2533) ได้กล่าวถึงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเมินรายการไว้ว่า การประเมินรายการเป็นการศึกษาว่าเทปที่ผลิตขึ้นมานั้นมีประสิทธิภาพเพียงใดต่อกลุ่มเป้าหมาย สามารถทำการประเมินได้ 2 รูปแบบ คือ

1) การประเมินด้วยผู้เชี่ยวชาญ โดยจัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญขึ้นเป็นผู้ประเมิน เทปวิดีโอที่ผลิตขึ้น ผู้เชี่ยวชาญนี้ควรประกอบด้วยนักวัดผลและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญด้านโทรทัศน์ นักเทคโนโลยีการสื่อสารการศึกษา เพราะบุคคลเหล่านี้จะร่วมกันวิเคราะห์ในการปรับปรุงเทปวิดีโอให้ดียิ่งขึ้น

2) การประเมินโดยการทดลอง เป็นการนำเอาเทปวิดีโอที่ผลิตขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายและวัดผลดูว่าบรรลุหรือผ่านวัตถุประสงค์ของการผลิตที่ตั้งไว้หรือไม่

จากการประเมินรายการโทรทัศน์หรือวิดีโอ สามารถสรุปเป็นการประเมินสารคดีได้ว่า การประเมินสารคดีต้องมีการประเมิน 3 ด้าน คือ

1) ประเมินด้านเทคนิคการผลิต การประเมินด้านนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจความสมบูรณ์ ความบกพร่องของกระบวนการผลิต โดยผู้ที่มีความรู้ความชำนาญด้านโทรทัศน์หรือนักวัดผล เป็นผู้ประเมินผล มีการวิจารณ์อภิปรายและมีการให้เหตุผลว่ากระบวนการผลิตมีข้อบกพร่องผิดพลาดอย่างไร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการประเมิน (กิจจา บานชื่น, 2539)

2) ประเมินด้านเนื้อหา เป็นการประเมินความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหา ความง่ายต่อการเข้าใจและประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้ รูปแบบการประเมินอาจใช้แบบสอบถามโดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเป็นผู้ประเมินผล

3) ประเมินความน่าสนใจและความรู้ที่ได้จากการชมสารคดี เป็นการวัดความพึงพอใจ ความรู้ลึกของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อสารคดีในด้านรูปแบบของรายการ ความต่อเนื่องของสารคดี ความเหมาะสมของรายการ ภาพ เสียง (ธนิศ ภูศิริและคณะ, 2531) มีการประเมินความเข้าใจ ความรู้สาระประโยชน์ที่กลุ่มเป้าหมายได้รับการชมสารคดีด้วย

3. การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปลากัด

3.1 ข้อมูลจำเพาะของปลากัดไทย : (Siamese Fighting Fish)

มีชื่อสามัญว่า *Siamese Fighting Fish* (ปลานักสู้ของคนสยาม)

จัดอยู่ในระดับ (Order) : *Perciformes*

วงศ์ตระกูล (Family) : *Belontiida*

วงศ์ตระกูลรอง (Sub Family) : *Macropodinae*

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปลากัดแพร่กระจายทั่วทุกภาคของประเทศไทย โดยจะอาศัยอยู่ในอ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ หนอง บึง แอ่งน้ำ ลำคลอง บริเวณที่มีน้ำตื้น น้ำค่อนข้างใส มีน้ำนิ่งหรือไหลเอื่อย มีพันธุ์ไม้น้ำขึ้น ประปราย ชอบว่ายน้ำช้า ๆ บริเวณผิวน้ำ เป็นปลาที่มีขนาดเล็ก ลำตัวยาว แบนข้าง หัวเล็ก ปาก เล็กเขี้ยวขึ้นด้านบนเล็กน้อย มีฟันที่ขากรรไกรบนและขากรรไกรล่าง มีเกล็ดปกคลุมลำตัวและหัว ความยาวจากจงอยปากถึงโคนหางยาว 2.9-3.3 เท่าของความกว้างลำตัว และ 3.0-3.3 เท่าของความยาวหัว จุดเริ่มต้นของครีบทั้งอยู่ก่อนไปหางหลังจุดเริ่มต้นของครีบก้น ครีบทั้งมีก้านครีบ เดี่ยว 1-2 ก้าน ก้านครีบแขนง 7-9 ก้าน ครีบก้นมีฐานครีวยาวมากเริ่มจากครีบท้องไปสุดครีบท้าง มีก้านครีบเดี่ยว 2-4 ก้านและก้านครีบแขนง 21-24 ก้าน ครีบอกมีขนาดเล็กกว่าครีบบั้น ๆ ปลากัด ไม่มีเส้นข้างลำตัว กระดูกอยู่ที่หน้าของตา มีขอบเรียบ มีอวัยวะพิเศษช่วยในการหายใจ เรียกว่า Labyrinth Organ อยู่ในโพรงอากาศหลังช่องเหงือก มีลักษณะเป็นเนื้อเยื่อที่มีรอยหยัก และมีเส้น เลือดฝอยมาหล่อเลี้ยงมากมาย แต่ในปลาวัยอ่อนจะไม่พบอวัยวะช่วยหายใจดังกล่าว จะเริ่มเกิด เมื่อปลามีอายุ 10 วัน จากการที่ปลากัดต้องใช้ใช้อวัยวะช่วยในการหายใจ ทำให้ปลากัดต้องโผล่มา สูบอากาศที่ผิวน้ำเสมอ และสาเหตุนี้เองจึงทำให้ปลากัดสามารถอยู่ในน้ำที่มีออกซิเจนน้อยได้ (นงพาง พลอยสายทอง, 2546)

ปลากัดมีนิสัยก้าวร้าว ปลาเพศผู้จะต่อสู้กันและชอบทำร้ายปลาเพศเมียในเวลาผสมพันธุ์ ในปลาวัยอ่อนไม่พบพฤติกรรมก้าวร้าว และปลาจะเริ่มแสดงนิสัยนี้เมื่ออายุ 1 เดือนครึ่ง ถึง 2 เดือนครึ่ง (ปัญญา สุวรรณสมุทร, 2545)

3.2 ประเภทของปลากัดในประเทศไทย

ชัย เกียรติธีรนาท (2546) ได้แบ่งประเภทของปลากัดออกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ

1) กลุ่มอมไข่ (Mouth Brooding Bettas) ปัจจุบันพบ 5 ชนิด อาศัยในแหล่ง น้ำไหล

- 1.1) ปลากัดทางภาคใต้ถึงประเทศสิงคโปร์ (*Betta pugnax*)
- 1.2) ปลากัดจังหวัดกระบี่ (*Betta simplex*)
- 1.3) ปลากัดหัวโหม่งพบที่ จังหวัด จันทบุรี-ตราด (*Betta prima*)
- 1.4) ปลากัดข้าง (*Betta pi*) อาศัยตามพรุทางภาคใต้ ของประเทศ
- 1.5) (*Betta sp.*) เป็นปลากัดที่ค้นพบใหม่ พบทางภาคใต้ ของประเทศ

2) กลุ่มก่อหวอด (Bubblenesters) ปัจจุบันพบ 4 ชนิด อาศัยในแหล่งน้ำนิ่ง

2.1) ปลากัดป่าภาคเหนือ-ภาคกลาง (*Betta splendens*) เป็นสายพันธุ์หลักกว่า 95 เปอร์เซนต์ที่นิยมเลี้ยงทั่วโลก และนำสายพันธุ์นี้ไปทำการพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2) ปลากัดปามหาชัย (บ้านแพ้ว) (*Betta sp. Mahachai*)

2.3) ปลากัดป่าภาคอีสาน (*Betta smaragdina*)

2.4) ปลากัดป่าภาคใต้ (*Betta imbellis*)

ปัญญา สุวรรณสมุทร (2545) แบ่งปลากัดตามการซื้อขายออกเป็น 3 ชนิด คือ

1) ปลากัดทุ่ง หรือปลากัดป่า เป็นปลาที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ อาศัยอยู่ตามหนอง คลอง บึงทั่วไป มีลำตัวค่อนข้างบอบบาง ยาวประมาณ 2 เซนติเมตร มีสีน้ำตาลขุ่นหรือเทาแกมเขียว มีความสามารถในการแตกต่างกันไปในแต่ละถิ่น บางถิ่นก็กัดไม่ทน แต่ปลาชนิดนี้นิยมเลี้ยงไว้ก่อกับปลาลูกป่าด้วยกัน โดยมีทั้งหมด 3 ชนิด คือปลากัดป่าภาคเหนือ-กลาง ปลากัดป่าภาคอีสาน ปลากัดป่าภาคใต้และอีกหนึ่งชนิดที่ยังไม่ได้รับการจำแนกพันธุ์อย่างชัดเจน คือปลากัดปามหาชัย

2) ปลากัดหม้อ เป็นพันธุ์ที่นิยมมาก เพราะนอกจากจะกัดเก่งอดทนแล้วยังมีสีสันตามลำตัวสวยงาม เช่น สีแดง สีน้ำเงินเข้ม สีน้ำตาลเข้ม ปลากัดหม้อโตกว่าปลากัดป่า แต่ครีบทองครีบทองหลังสั้นกว่า หางเป็นรูปพัด ไม่ค่อยตื่นตกใจง่าย ปัจจุบันความนิยมปลากัดหม้อภายในประเทศยังเปลี่ยนมาเป็นการพัฒนาสายพันธุ์ เพื่อให้ได้ปลากัดที่มีสีและครีบทองงามอีกด้วย โดยส่วนใหญ่พัฒนามาจากปลากัดป่าภาคเหนือ-ภาคกลาง

3) ปลากัดครีบทองหรือปลากัดจีน ปลากัดสายพันธุ์นี้เป็นการค้นพบโดย นักเพาะพันธุ์ปลากัดหม้อ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการค้นพบบังเอิญที่มีการพัฒนาให้มีสีสวยและครีบทองใหญ่ ต่อมาก็มีการเพิ่มขนาดของครีบทอง ๆ ในแนวตั้งและสุดท้ายก็ได้ปลากัดที่มีครีบทอง ซึ่งอาจเปรียบเทียบกับลักษณะหางพวง พบได้ในปลาทองที่ได้รับการพัฒนาจากการเพาะเลี้ยงโดยชาวญี่ปุ่น ปลากัดจีนมีสีสวยงามฉูดฉาด เช่น เขียว ม่วง แดง น้ำเงิน ขาว มีครีบทอง ครีบทอง และตะเกียบยาวเป็นพวง นิยมเลี้ยงเพื่อความสวยงาม ไม่ค่อยนิยมให้กัดกัน เพราะไม่ว่าจะไวในการต่อสู้ มีนิสัยที่ค่อนข้างรักความสงบกว่าปลากัดครีบทอง โดยได้รับการคัดเลือกสายพันธุ์จากปลากัดหม้ออีกที

นอกจากนี้แล้วผู้เลี้ยงปลากัด ยังแบ่งประเภทของปลากัดออกอีก 2 กลุ่ม ดังที่ชัย เกียรติ์นิรนาท (2546) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1) กลุ่มผู้เลี้ยงเพื่อเลี้ยงการแข่งขัน แต่เดิมในอดีตกิจกรรมยามว่างหลังจากฤดูเก็บเกี่ยวพืชผลแล้ว ปลากัดคือหนึ่งในกิจกรรมหลักของการพักผ่อน จึงทำให้เกิดมีการพัฒนาสายพันธุ์ปลากัดป่าธรรมชาติให้เป็นปลากัดเก่งที่มีทั้งความแข็งแรง อดทน เป็นนักสู้ที่ยอมตาย ซึ่งมีเพียงสายพันธุ์ปลากัดไทยเท่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) กลุ่มผู้เลี้ยงเพื่อความสวยงามและความเพลิดเพลิน กลุ่มผู้เลี้ยงนี้จะเห็นว่า ปลากัดนับว่าเป็นปลาสวยงามที่มีสีสันมากมายกว่าปลาน้ำจืดชนิดอื่น ๆ อีกทั้งยังสามารถพัฒนาให้เกิดสีสันใหม่ ๆ โครงสร้าง หางแบบใหม่ ๆ และเกิดปลากัดสายพันธุ์ใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งทำให้ปลากัดได้เพิ่มมูลค่าเพื่อการจำหน่ายในขณะเดียวกันด้วยจึงนิยมเลี้ยง อีกทั้งยังทำให้เกิดความสนุก ความเพลิดเพลิน เกิดสมาธิและยังได้พัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ ไปพร้อมกันในการเลี้ยง

3.3 หัวใจของการเลี้ยงปลากัด

การเลี้ยงปลากัดจะได้ผลผลิตดี มีคุณภาพนั้น ต้องขึ้นอยู่กับ การวางแผนและการจัดการ ซึ่งมีหลักอยู่ 4 ประการ ดังที่ ชัย เกียรติ์นรินา (2546) กล่าวไว้ คือ

3.3.1 สายพันธุ์ สิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึง คือต้นเหล่าของสายพันธุ์ที่ดี แข็งแรง สุขภาพดี ปลอดโรค โครงสร้างดี ครีบสวย สมบูรณ์ ตำแหน่งสีดี ปราดเปรียว ทำทางฉลาด และไม่มีลักษณะของความพิการ

3.3.2. น้ำ ค่า pH ของน้ำ จะต้องเหมาะสมกับประเภทของปลากัด น้ำต้องสะอาด ปราศจากเชื้อโรค สารพิษปนเปื้อน พิษจากสารคลอรีน ต้องเป็นน้ำที่มีคุณค่าของน้ำครบแร่ธาตุ สารประกอบ การจัดการระบบน้ำได้ดี การถ่ายน้ำบ่อย ๆ จะทำให้ปลากัดมีสุขภาพที่ดีไปด้วย

3.3.3 อาหาร อาหารต้องมีคุณค่าสูง สารอาหารครบหมู่ เหมาะสมกับประเภทของปลากัดที่เลี้ยง การให้อาหารที่มีคุณภาพดีจะทำให้ปลากัดมีสุขภาพดี โตเร็ว ใช้เวลาเลี้ยงดูสั้นลง และเป็นการลดต้นทุนได้อีกทางหนึ่ง

3.3.4 ระบบจัดการ การจัดการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในการเลี้ยงปลากัด เช่น การจัดระบบการให้อาหารอย่างเป็นระบบ สม่ำเสมอ ตามเวลา จำนวนมือ ขนาดอาหารที่ให้ความเหมาะสมกับช่วงอายุต่าง ๆ หรือไม่ หรือการเฝ้าสังเกตปลาอยู่เสมอว่ามีอาการผิดปกติหรือไม่

3.4 การเพาะเลี้ยงปลากัด

เนื่องจากปลากัดเป็นปลาพื้นบ้านของไทย จึงมีความเหมาะสมที่สุดที่จะเพาะเลี้ยง เพราะคุ้นเคยกับภูมิอากาศและภูมิประเทศ ปลากัดมีความแข็งแรงและมีความอดทนสูง มีโรคน้อยกว่าปลาน้ำจืดอื่น ๆ กินอาหารได้หลายประเภท ไม่ต้องใช้เครื่องช่วยในการหายใจ มีวิธีการเลี้ยงแบ่งออกเป็นหลัก ได้ดังนี้

3.4.1 การให้อาหาร ชัย เกียรติ์นรินา (2548) กล่าวว่าแต่ละครั้งควรให้อาหารอิ่มพอดี ให้น้อย ๆ อยู่ให้บ่อย ๆ การให้อาหารมากเกินไป จะทำให้มีอาหารเหลือ ตกค้าง ทำให้น้ำเสียเร็ว เป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค ซึ่งต้องทำให้ถ่ายน้ำบ่อย ๆ เปลี่ยนทั้งเวลา แรงงาน น้ำ อาหาร

ปลา สำหรับการให้อาหารมีหลักดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1) อายุ 0-5 วัน ไม่จำเป็นต้องให้อาหารเลย
- 2) อายุ 5-30 วัน ให้อาหาร 2 มื้อ เช้า-เย็น อาหารที่ให้ เป็น โรติเฟอรั พารามีเซียม อาร์ทีเมียกรองไรแดงกรอง ไข่ตุ๋น อาหารผง ADP
- 3) อายุ 31-45 วัน ให้อาหาร 2 มื้อ เช้า-เย็น อาหารที่ให้ เป็น ลูกน้ำ หนอนแดง โรทะเล ไรแดง ไข่เดือนน้ำ เนื้อกุ้ง เนื้อหอย เนื้อปลา อาหารเม็ด
- 4) อายุ 46-480 วัน ให้อาหาร 2 มื้อ เช้า-เย็น และอายุ 180 วันขึ้นไป จะให้อาหาร 1 มื้อ เช้าหรือเย็นอาหารที่ให้ คือ ลูกน้ำ หนอนแดง โรทะเล (อาร์ทีเมีย) ไรแดง ไข่เดือนน้ำ เนื้อกุ้ง เนื้อหอย เนื้อปลา อาหารเม็ด

3.4.2 การเปลี่ยนถ่ายน้ำ เมื่อปลากัดอายุ 0-45 วัน ยังไม่ควรเปลี่ยนถ่ายน้ำ แต่ถ้าจำเป็น ควรใช้สายยางดูดเศษอาหารที่ก้นอ่างออก ไม่ควรถ่ายน้ำออกทีเดียวทั้งหมด เพราะลูกปลากัดอาจปรับตัวไม่ทัน จากความแตกต่างการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิ อาจทำให้เกิดอาการช็อกน้ำได้ (นงพงา พลอยสายทอง, 2546) ส่วนปลากัดอายุเกิน 45 วันขึ้นไป ให้แยกเลี้ยงขุนบนเหลี่ยม ควรใช้สายยางถ่ายน้ำออกร้อยละ 10 ออกทุก ๆ วัน และ 5-7 วันควรทำความสะอาดเหลี่ยมใหม่ด้วยการล้าง ตากแดดเพื่อฆ่าเชื้อ 2 วัน ถ้าเลี้ยงในรองปูน ทุก 3-5 วัน ความใช้สายยางดูดตะกอนที่ก้นอ่างออกร้อยละ 10-20 ไม่ควรถ่ายน้ำแบบกะทันหัน เพราะจะทำให้ปลาตื่นและกัดกันตายได้

3.4.3 ภาชนะเลี้ยงปลา ควรเป็นภาชนะขนาดเล็กที่ไม่เปลี่ยนแปลงเนื้อที่ มีช่องเปิดไม่กว้างมากเพื่อป้องกันปลากัดกระโดดและป้องกันศัตรูปลา เช่น แมว จิ้งจก ภาชนะที่เหมาะสมที่สุด ใช้เลี้ยงปลากัดได้ดี ได้แก่ ขวดเหล้ากลมและขวดแบน ทั้งนี้เพราะปลากัดใช้พื้นที่ว่ายน้ำไม่มาก และชอบหยุดอยู่กับที่หรือเคลื่อนไหวน้อย ขวดลักษณะดังกล่าวสามารถวางเรียงกันได้ดี ไม่เปลืองเนื้อที่ และปากขวดแคบ ๆ สามารถป้องกันปลากัดกระโดดได้ดี

3.4.4 น้ำที่ใช้เลี้ยง ชาติ ไชยณรงค์ (2548) กล่าวว่า ปลากัดเจริญเติบโตได้ดีในน้ำที่สะอาดปราศจากคลอรีน มีความเป็นกรด-ด่าง ประมาณ 6.6-7.5 มีความกระด้าง 75-100 มิลลิกรัมต่อลิตร และความเป็นด่าง 150-200 มิลลิกรัมต่อลิตร หลังจากทำความสะอาดขวดใส่ปลากัดแล้วควรบรรจุน้ำเพียง ¾ ของขวด เพื่อเว้นช่องว่างให้อากาศได้สัมผัสกับผิวน้ำ ให้ปลากัดสามารถได้หายใจได้โดยหุบอากาศบริเวณผิวน้ำได้

ปัญญา สุวรรณสมุทร (2545) แนะนำว่าน้ำที่ใช้เลี้ยงปลากัดใช้ได้ทั้งน้ำบาดาล น้ำประปา หรือน้ำบ่อ ก่อนนำมาใช้ควรพักไว้สัก 2-3 วัน น้ำประปามักจะเหมาะสมมากที่สุด เพราะส่วนใหญ่ได้ผ่านการกรองและฆ่าเชื้อด้วยคลอรีนมาก่อนแล้ว

สถานที่วางภาชนะเลี้ยงปลากัดควรเป็นที่มีอากาศถ่ายเทได้ดีในฤดูร้อน เนื่องจากอากาศ

ร้อนจะทำให้อุณหภูมิสูงเกิน 30 องศาเซลเซียส เป็นสาเหตุให้ปลากัดตายได้ ส่วนฤดูหนาว อุณหภูมิที่ต่ำกว่า 20 องศาเซลเซียสจะทำให้ปลากินอาหารน้อยหรือไม่กินอาหารเลย

3.4.5 การเลือกปลากัดมาเลี้ยง พันธุ์ปลากัดสามารถหาเลี้ยงได้ง่าย จะจับเอามาจากแหล่งน้ำธรรมชาติที่โดยมากเป็นปลากัดป่า หรือจะซื้อหาจากแหล่งขายปลาสวยงาม ปัจจุบันมีปลากัดวางจำหน่ายตามริมข้างถนนข้างทางสัญจร จนถึงได้ว่าหาซื้อได้สะดวกมากกว่าปลาคูอื่น ๆ หลายชนิด หากเป็นปลาที่จำเป็นต้องซื้อ โดยเฉพาะปลากัดหม้อและปลากัดจีน จำต้องพิจารณาถึงความสมบูรณ์แข็งแรงของตัวปลา ปลาที่สมบูรณ์แข็งแรงจะต้องมีครีบต่าง ๆ ครบสมบูรณ์และแผ่กว้างไม่หุบหรือบิดงอ ตาไม่เป็นฝ้า ลำตัวไม่เป็นแผล สีสดใสไล่ตรงตามพันธุ์ ว่ายน้ำปราดเปรียวไม่หลบมุม หัวไม่เซ็ดลอยผิวน้ำหรือปักคว่ำอยู่ที่พื้นตู้ บริเวณขมับหรือกล้ามเนื้อที่บริเวณสันเหนือตาไม่ซบแบนอันเป็นอาการของปลาผอม (ธนากร ฤทธิ์โรจน์, 2545)

3.4.6. การปล่อยปลาลงเลี้ยง นางพาง พลอยสายทอง (2546) กล่าวว่า การปล่อยปลาลงขวดต้องทำด้วยความระมัดระวัง หากปล่อยให้ปลาดกพื้นอาจทำให้ปลาบอบช้ำ เป็นโรคตายหากเพาะปลาขึ้นมาเอง ระยะแรกที่ลูกปลายังมีขนาดเล็กหรือวัยอ่อนอยู่ สามารถเลี้ยงรวมกันได้ เนื่องจากยังไม่ดุร้ายหรือกัดกัน แต่เมื่อปลาอายุ 1 เดือนครึ่งถึง 2 เดือนแล้ว ปลาจะเริ่มมีนิสัยดุร้ายเริ่มต่อสู้ จึงต้องรีบแยกตัวผู้และตัวเมียออกป้องกันปลากัดกัน การสังเกตดูว่าปลาตัวไหนเป็นตัวผู้ ตัวไหนเป็นตัวเมีย มีวิธีสังเกตได้ง่ายมากและจะสังเกตเห็นได้ตั้งแต่ลูกปลาอายุราว 20 วัน วิธีสังเกตเพศปลามีดังนี้

- 1) ดูสี ตัวผู้จะมีสีสดใสกว่าตัวเมีย การดูสีจะชัดเจนต่อเมื่อปลานั้นมีอายุประมาณ 2 เดือนขึ้นไป
- 2) ดูเครื่อง คือ ครีบ กระโดง ปลากัดตัวผู้จะมีครีบท้องยาวกว่าของตัวเมีย มีกระโดงยาวไปจรดหาง ส่วนกระโดงของตัวเมียจะสั้นกว่า
- 3) ดู "ไข่น้ำ" จุดที่ได้ท้องปลา ถ้าเป็นตัวเมียได้ท้องจะมีจุดขาวอยู่จุดหนึ่งเรียกว่า ไข่น้ำ ซึ่งความจริงไม่ใช่ไข่แต่เป็นท่อน้ำไข่
- 4) ดูสีที่ปาก วิธีนี้ใช้สังเกตได้ตั้งแต่ปลาอายุน้อย ๆ ประมาณ 20 วัน ถ้าลูกปลาตัวใดมีวงปากเป็นสีแดงลูกปลานั้นเป็นปลาตัวผู้

3.4.7 วิธีการเพาะพันธุ์ปลากัด เมื่อคัดเลือกปลาตัวผู้และปลาตัวเมียได้ลักษณะดีและรูปร่างแบบตามที่ต้องการแล้ว จากนั้นนำขวดปลาตัวผู้และปลาตัวเมียมาวางติดกัน ซึ่งวิธีนี้เรียกว่า "เทียบปลา" และการจะเทียบคู่ปลากัดแต่ละครั้งควรเลือกสถานที่ ๆ เป็นบริเวณซึ่งปราศจากสิ่งรบกวนอันจะทำให้ปลาดกใจ และใช้เวลาในการเทียบคู่ประมาณ 3-10 วันในช่วงนี้ให้

สังเกตปลาตัวเมียท้องจะโตและมีจุดขาวที่ท่อนำไข่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจน มีสีลายอ่อนสลับเข้มเรียกว่า “ลายชะโด” ซึ่งแสดงว่าปลาตัวเมียพร้อมที่จะผสมพันธุ์แล้ว ขณะเดียวกันตัวผู้จะสร้างหวนดบริเวณเหนือน้ำ

ขั้นตอนต่อมาคือให้นำปลาตัวผู้และตัวเมียใส่ลงในภาชนะที่เตรียมไว้สำหรับผสมพันธุ์ เช่น ขันพลาสติก โหลแก้ว จนถึงอ่างดินสื่อน้ำให้มีระดับประมาณ 5-10 เซนติเมตร เพื่อมิให้ตัวผู้เหนื่อยมากเกินไปในการไล่ของตัวเมียไปไว้ที่รัง ซึ่งจะทำให้ไข่เสียหายน้อย แล้วใส่พันธุ์ไม้น้ำลงไป เมื่อปลาปรับตัวให้ชินกับสภาพในภาชนะประมาณ 1-2 วัน ปลาตัวผู้จะเริ่มก่อหวนดเสร็จ ขณะที่ตัวเมียลอยตัวขึ้นมาบนผิวน้ำ ปลาตัวผู้จะรัดตัวเมียตรงบริเวณช่องอวัยวะเพศ จากนั้นไข่ก็จะหลุดออกมา พร้อมกับตัวผู้จะฉีดยน้ำเชื้อเข้าผสมและตัวผู้จะตามลงไปใช้ปากอมไข่ที่ได้รับการผสมน้ำเชื้อ แล้วไว้ในปาก แล้วว่ายขึ้นไปพ่นไข่ไว้ในฟองอากาศจนกว่าจะหมด จากนั้นจะกลับมารัดตัวเมียอีก ทำซ้ำ ๆ เช่นนี้ไปจนกว่าไข่จะหมดท้อง เมื่อไข่หมดท้องแล้วปลาตัวผู้จะทำหน้าที่ดูแลไข่เพียงลำพัง และจะไล่ต้อนปลาตัวเมียไปที่มุมภาชนะ หลังจากนั้นให้รีบตักตัวเมียออกจากภาชนะเพื่อป้องกันมิให้ปลาตัวเมียกินไข่ แล้วรีบไปใส่ไว้ในภาชนะเพื่อทำการฟักฟืน ควรเติมเกลือลงไปเล็กน้อย เพื่อช่วยในการรักษาบาดแผล (นิรนาม, 2544)

3.4.8 การอนุบาลลูกปลา ลูกปลากัดที่ฟักออกใหม่ จะเกาะอยู่ที่หวนดและยังไม่ต้องการอาหารเพราะมีถุงอาหารติดมาด้วย ลูกปลาจะใช้อาหารจากถุงอาหารนี้ในระยะเวลา 0-5 วันจึงหมด ดังนั้นหลังจากการฟักเป็นตัวในเวลา 0-5 วันแรกนี้ จึงไม่จำเป็นต้องให้อาหาร ต่อจากนี้หลังจากที่ถุงอาหารยุบลงหมดแล้วจึงค่อยเริ่มทำการเลี้ยงอนุบาลต่อไป

สำหรับภาชนะที่เหมาะสม จะใช้อนุบาลลูกปลาวัยอ่อนที่ดีที่สุด ควรจะอนุบาลในภาชนะที่ใช้เพาะพันธุ์ แต่ถ้าหากว่าภาชนะที่ใช้เพาะพันธุ์ขนาดเล็กเกินไปก็ย้ายไปอนุบาลในภาชนะที่ใหญ่ขึ้นได้ จะใช้ตุ๊กตะจก อ่างดิน อ่างซีเมนต์ หรือถังไฟเบอร์ ค่อย ๆ เทน้ำและลูกปลาจากภาชนะที่ใช้เพาะพันธุ์ลงในภาชนะที่ต้องการใช้อนุบาล แล้วจึงเติมน้ำใหม่ที่มีคุณสมบัติเหมือนน้ำเก่าที่ใส่น้อยจนได้ระดับน้ำสูง 2-3 นิ้ว ลูกปลาก็สามารถปรับตัวไม่ให้เกิดเป็นอันตรายได้

ในระยะแรกของการให้อาหารเลี้ยงอนุบาล ควรให้ไข่แดงต้มสุกจะเป็นของไข่ไก่หรือไข่เป็ด โดยนำไข่แดงต้มสุกละลายในน้ำกรองผ่านกระชอนตาถี่ ซึ่งมีลักษณะคล้ายนํ้านมหยดกระจายให้ทั่วในน้ำที่เลี้ยงลูกปลา ให้อาหารวันละ 1 ครั้งเป็นเวลา 3-5 วัน แล้วจึงเปลี่ยนเป็นไรน้ำและไรแดงที่มีขนาดเล็ก ซึ่งแยกโดยใช้กระชอนตาถี่กรองไรน้ำขนาดเล็กให้ลอดตากระชอนออกมา ต่อมาจึงเปลี่ยนไรน้ำตัวเต็มวัย อย่างไรก็ตามไรน้ำนี้ถ้าจะรวบรวมเอาตามธรรมชาติมักจะได้ไม่เพียงพอและอาจไม่ปลอดภัย ถ้าไม่ซื้อก็ควรทำการเพาะพันธุ์ขึ้นเอง (ชาติ ไชยณรงค์, 2545) เมื่อลูกปลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อายุ 40-45 วันจึงเปลี่ยนอาหารมาเป็นให้ลูกน้ำแทน แต่ควรเป็นลูกน้ำตัวเล็ก ๆ และก่อนนำลูกน้ำมาให้ลูกปลากินควรนำลูกน้ำมาแช่ไว้สัก 1 วัน เพื่อให้ลูกน้ำคายสิ่งสกปรกออกเสียก่อน และล้างน้ำอีก 2-3 ครั้งจึงค่อยให้ลูกปลากิน

เมื่อปลากัดอายุ 3 เดือนให้เริ่มทำการแยกเพศผู้เพศเมียออก มิเช่นนั้นตัวเมียจะแย่งอาหารตัวผู้และในขณะนี้ต้องให้อาหารเต็มทีทุกวันโดยให้ลูกน้ำหรือลูกไรลอยไว้ตลอดเวลา เพราะเป็นช่วงที่ปลากำลังเจริญเติบโต ส่วนพวกอาหารเสริมประเภทไข่ตุ๋น หรือเนื้ปลา กุ้ง ต้องดูแลอย่าให้เหลือตกค้างในอ่างเป็นอันตรายเพราะจะทำให้เน่าเสียได้ อาหารเสริมนี้ใช้เฉพาะเมื่อไม่มีลูกไรให้ลูกปลาเท่านั้น อย่างไรก็ตามวิธีการเลี้ยงปลากัดก็จะมีวิธีการแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการเลี้ยง

3.5 วัตถุประสงค์ของการเลี้ยงปลากัด

การเลี้ยงปลากัด มีวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นวิธีการเลี้ยงบางอย่างก็อาจจะไม่เหมือนกัน ซึ่งชัย เกียรติธีรนาท (2546) กล่าวไว้ ดังนี้

3.5.1 การเลี้ยงไว้ดูเล่น หรือเพื่อความสวยงาม สำหรับการเลี้ยงปลากัดตามจุดมุ่งหมายนี้ จะมีการเลือกปลาพันธุ์ โดยไม่ต้องคำนึงถึงความเก่งกาจเพราะไม่ได้เลี้ยงไว้เพื่อกัดแข่งกับใครและไม่ได้ขาย เพียงแต่ดูรูปร่างและสีสันที่สวยงามถูกใจก็นำมาเลี้ยงได้ การเลี้ยงสามารถเลี้ยงไว้ในขวดโหลหรือตู้ปลาเล็กได้ตามต้องการหรือจะนำมาเลี้ยงรวมกับปลาอื่น โดยต้องเตรียมอุปกรณ์ในการเลี้ยง ดังนี้

- 1) ขวด หรือเหยือกกระจกขนาด 4x4x8 นิ้ว
- 2) ชั้นสำหรับวางปลากัด
- 3) ที่ตักปลากัด
- 4) แผ่นสำหรับกั้นปลา เพื่อบังเหยือกปลา
- 5) สายยางสำหรับถ่ายน้ำ
- 6) เกล็ดทะเล
- 7) อาหาร

หากต้องการเลี้ยงไว้เพื่อจำหน่ายควรมีอุปกรณ์เพิ่มดังนี้

- 8) บ่อ หรือล่องบ่อปูน สำหรับเลี้ยงรวม
- 9) ตุ่ม กระถาง อ่าง หรือถังน้ำดื่ม สำหรับขุนปลา
- 10) กระเบื้องหลังคา สำหรับกั้นปลากระโดด กันฝน กันแดดกับใบไม้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเลี้ยงปลาควรแยกปลากัดเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ปลาดำเมีย ปลาสวยงาม ปลากัดแข่งขันที่เก่ง เพราะเนื่องจากว่าการเลี้ยงนั้นย่อมมีความประสงค์ไม่เหมือนกัน บางคนต้องการซื้อปลาประเภทสวยงามไปเลี้ยงไว้ดูเล่น ไม่ได้เอาไปกัดแข่งขันกับใคร ก็ไม่คำนึงถึงความเก่งกาจของปลา หากแต่ต้องเลือกปลาที่มีความสวยงามที่มีสีสันแปลก ๆ น่ารักอย่างเดียว หรือบางคนไม่ชอบปลาประเภทสวยงามต้องการปลาที่กัดเก่ง เพื่อเอาไปเลี้ยงไว้กัดแข่งขัน ก็ต้องสืบแสวงหาพันธุ์ปลากัดที่มีประวัติการกัดเก่งมาเลี้ยงไว้ขายด้วยเช่นกัน สำหรับการเลี้ยงปลาดำเมียไว้ด้วยนี้ก็เลี้ยงไว้เป็นแม่พันธุ์ สำหรับผสมพันธุ์ เพื่อจะได้เอาลูกไว้ขายนั่นเอง

3.5.2 การเลี้ยงไว้เพื่อการแข่งขัน การเริ่มต้นเลี้ยงปลากัดประเภทนี้จำเป็นต้องศึกษาหาความรู้และต้องพิถีพิถันในการเลือกหาพันธุ์ปลาให้ดี สำหรับการคัดเลือกพันธุ์ปลาเก่งนั้นเราจะหาความรู้คัดเลือกได้จากนักเลี้ยงปลาชำนาญหรือคนที่เลี้ยงไว้ก่อนแล้ว ถ้าปลาที่เลี้ยงนั้นมีประวัติการกัดชนะมาแล้ว กล่าวคือ นำปลากัดจากครอกตัวที่กัดเก่งไปผสมกับปลาครอกที่กัดเก่งอีกตัวหนึ่ง ซึ่งเมื่อพ่อแก่แม่แก่ ลูกที่ออกมาย่อมกัดเก่งตามพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ของมันโดยสายเลือด ดังนั้นการคัดเลือกเอาพ่อปลาแม่ปลามาผสมเพาะพันธุ์นี้ จึงควรจะได้คัดเลือกเอาตัวที่ดีจริง มิเช่นนั้นจะเสียเวลาและไม่คุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้รับ สำหรับการคัดเลือกปลาที่จะเอามาเป็นพ่อแม่พันธุ์ ชชาติ ไชยณรงค์ (2545) ได้เสนอแนวทางไว้ ดังนี้

1) ถ้าต้องการปลากัดทุ่ง ต้องคัดเอาทั้งปลาดำผู้และปลาดำเมียที่เป็นลูกทุ่งและกัดเก่งมีความอดทนเป็นเยี่ยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วถ้าปลาดำผู้ที่จะเอามาเป็นพ่อปลากัดไม่เก่ง เมื่อผสมออกมาแล้ว ลูกที่ได้จะกัดไม่เก่งเหมือนพ่อ

2) ถ้าต้องการปลากัดลูกหม้อ ต้องหาปลาดำผู้และปลาดำเมียที่เป็นปลาลูกหม้อแท้ ถ้าได้ตัวหนึ่งตัวใดที่ไม่ใช่ลูกหม้อแท้มาผสมแล้ว ลูกปลาที่ออกมาจะกลายเป็นลูกผสมหรือลูกสังกะสีไป และที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะขาดไม่ได้ คือ ต้องเป็นปลาที่มีประวัติการกัดเก่งและมีความอดทนเป็นเยี่ยม

3) ถ้าต้องการเล่นลูกผสม นอกจากจะใช้ปลาที่เป็นลูกหม้อมาผสมกับแม่พันธุ์ที่เป็นลูกป่าหรือลูกทุ่ง และข้อสำคัญปลากัดต้องมีประวัติการกัดที่เก่งพอได้ลูกปลามาเลี้ยงแล้ว การเลี้ยงในจุดมุ่งหมายนี้จำเป็นต้องคำนึงถึงวิธีการเลี้ยงด้วย กล่าวคือ สถานที่เลี้ยงจะต้องไม่เลี้ยงปลาในที่สงบหรือมืด เพราะจะทำให้ปลาเคยชินกับความสงบ เวลานำออกมากัดแข่งขัน จะทำให้ปลาตื่นตกใจกับสถานที่ที่มีคนพลุกพล่านได้ เพราะฉะนั้นควรเลี้ยงปลาในที่ที่มีแสงสว่าง และมีคนเดินพลุกพล่านเพื่อให้ปลาเคยชินจะได้ไม่ตกใจง่าย

หลังจากคัดพันธุ์ได้แล้ว ปลาที่สามารถนำไปแข่งขันได้จะต้องมีอายุ 1 ปีขึ้นไป แต่ในระหว่างนั้น จะต้องมีการฝึกปลาให้มีความสามารถในการกัดเดี่ยวก่อนโดยเมื่อปลากัดอายุครบ 6-8 เดือน ให้เอาปลาขึ้นจากอ่างมาใส่ขวด เพื่อดูว่าปลาตัวไหนสมบูรณ์และมีลักษณะดีก็ให้คัดไว้ลงอ่างหมักที่ใช้ใบตองแห้งของกล้วยน้ำว้าหรือหูกวางหมักทิ้งไว้ 10-15 วัน โดยการหมักปลานี้ทำเพื่อกระตุ้นปลาให้แข็งแรง แล้วนำเอาปลาขึ้นมา หากเป็นปลาที่อ้วนเกินไปก็ควรให้อุดอาหารบ้าง โดยให้อาหารวันเว้นวัน เมื่อครบกำหนดการหมัก จะได้ปลาที่มีรูปร่างสวยงาม เกล็ดแน่น ผิวเรียบเป็นมัน ต่อจากนั้นให้นำปลามาใส่ขวดและเริ่มการฝึกได้

ในการฝึกปลากัดจะมีชื่อเรียกว่าลูกไล่ ให้หาขวดโหลน้ำกลั่นมาตัดปากออก เพื่อความสะดวกเวลาตักปลา ให้เอาตัวเมียเล็ก ๆ ขนาดอายุ 3-4 เดือนประมาณ 5-6 ตัว ใส่ลงในขวดโหลพอเข้าประมาณ 6-7 โมง เปิดปลาที่เลี้ยงให้พองเข้าหากันประมาณ 1 นาที เมื่อเห็นว่าดูดีแล้วจึงตักใส่โหลลูกใหม่ปลากัดก็จะไล่กัดลูกไล่ไปรอบ ๆ ให้ไล่ประมาณ 30 นาที ก็ให้ตักปลาตัวผู้ขึ้น การทำเช่นนี้จะทำให้ปลาวายน้ำแข็งและแรงไม่ตก

นอกจากฝึกลูกไล่แล้วต้องฝึก “พานตัวเมีย” โดยเอาปลากัดตัวเมียที่มีขนาดใหญ่ลงหมักปลาประมาณ 4-5 วัน เพื่อให้ปลาดูแล้วนำมาใส่โหล จากนั้นให้เอาปลากัดตัวผู้ที่เลี้ยงใส่ลงไป ทั้งปลาตัวผู้และปลาตัวเมียจะพองเข้าหากัน คล้ายจะกัดกัน มีการวิ่งไล่ล่อไปมา การพานตัวเมียนี้อาจใช้เวลาประมาณ 3-5 นาที และเวลาพานตัวเมียนั้นต้องคอยดูตลอดเวลา อย่าให้ปลาตัวผู้กัดปลาตัวเมียได้ เพราะไม่เช่นนั้นแล้วปลาตัวเมียจะกลัว ไม่พองเข้าหาตัวผู้หรือลูกไล่ล่อกับปลาตัวผู้ การพานก็จะมีประโยชน์ การพานนี้ควรทำช่วงบ่าย พอพานเสร็จแล้วก็ให้ตักเอาตัวผู้ออกมาใส่ขวดโหลพักไว้สักครู่หนึ่งจึงให้อาหาร พอถึง 6 โมงเย็นก็เอาลงอ่างนอน ซึ่งเป็นอ่างที่มีลักษณะเดียวกันกับอ่างรดตั้งไว้ในที่สงบ ไม่ให้สะท้อนทำเช่นนี้ติดต่อกันประมาณ 10-12 วัน ปลาที่เลี้ยงไว้ก็จะสมบูรณ์ กัดไม่แพ้คู่ต่อสู้

3.6 ลักษณะอาการการเกิดโรคของปลากัด

ปลากัดเป็นปลาท้องถิ่นที่มีต้นกำเนิดในประเทศไทยเป็นปลาได้ที่มีการคัดเลือกและพัฒนาสายพันธุ์มาอย่างต่อเนื่องยาวนานนับร้อยปี จึงทำให้เป็นปลาที่มีความเหมาะสมและน่าสนใจที่จะเลี้ยงเพราะเป็นปลาที่มีความแข็งแรงมีภูมิคุ้มกันทางธรรมชาติสูงมีโรคน้อยกว่าปลาประเภทอื่น ๆ เนื่องจากไม่จำเป็นต้องมาปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมใหม่ การเลี้ยงปลากัดอย่าถูกวิธีจะมีปัญหาเรื่องโรคน้อยมาก ในทางตรงกันข้ามถ้าเลี้ยงในสภาวะแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น อุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลงแบบกะทันหัน การเลี้ยงแบบหนาแน่นของเสียก็จะมีมาก และเป็นแหล่งสะสมของโรค ปลากัดก็จะอ่อนแอติดโรคง่ายขึ้นแย่งกันกินอาหาร โตช้า ขนาดตัวจะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โตไม่เสมอกัน การคัดพองแม่พันธุ์ที่มีสุขภาพดี ปลอดภัยก็น่าจะปลอดภัยได้ในระดับหนึ่งแต่ด้วยธรรมชาติเองสัตว์ทุกชนิดคงหนีไม่พ้นเรื่องโรคซึ่งเป็นภัยจากธรรมชาติที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แต่ก็สามารถสังเกตลักษณะประเภทของโรค การรักษาและวิธีแก้ไขได้ ดังนี้ คือ การสังเกตลักษณะอาการ การแสดงออก ของปลากัดที่เริ่มเป็นโรค ดังนี้ (ชัย เกียรติ์นิรนาท, 2548) คือ

1) การกินอาหารนิสัยในการกินอาหารจะเปลี่ยนแปลงจากเดิมไป คือ กินได้น้อยลงหรือไม่กินเลย ยกเว้น เมื่อมีอากาศหนาวหรือร้อนมากๆหรือมีการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิแบบกะทันหัน

2) การเจริญเติบโตโตช้าตัวลีบผอมหัวโตยังกินอาหารได้แต่น้อยลง

3) การว่ายน้ำ ปลากัดที่เริ่มป่วยเป็นโรคมักจะแสดงการว่ายน้ำแบบผิดปกติจากเดิมไป เช่น การว่ายน้ำแบบสะดุ้งตัว ตัวสั่นและกระตุกเป็นจังหวะว่ายขึ้นลงในแนวตั้งบ่อย ๆ ว่ายน้ำหมุนเป็นวงกลมไปรอบ ๆ ว่ายน้ำช้า หรือเร็ว ผิดไปจากการว่ายน้ำแบบปกติ ว่ายน้ำแบบตะแคง ตัวหงายท้องว่ายน้ำหลบซ่อนอยู่กับที่นิ่ง ๆ ลอยตัวนิ่ง หางห้อย ห่อเหี่ยว ไม่คึก ไม่กระตือรือร้น

4) การเปลี่ยนแปลงของสีลำตัวมีสีซีดขาว หรือดำเข้ม เป็นแนวขวางลำตัว หรือเป็นครึ่งตัว เป็นจุดเป็นจ้ำ

5) มีแผลเกิดที่ลำตัว เป็นจุดขาว เป็นสนิมจุดเหลือง ครีบกร่อน มีตุ่มลิวที่ปาก ลำตัวมีแผลเน่าเปื่อย ตาโปน ตาขุ่นมัว ท้องมาน เกล็ดบวม เกล็ดกางตั้งชัน มีขุยขาวอมเทาเหมือนปูผ่าย ที่ลำตัวมีปรสิตภายนอกเกาะตามลำตัว เชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรค แบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ ได้ ดังนี้ แบคทีเรีย ไวรัส เชื้อรา โปรโตซัวและพยาธิต่าง ๆ

3.7 โรคของปลากัดและการรักษา

ปลากัดที่เลี้ยงอย่างถูกวิธี โดยทั่วไปมักจะไม่ค่อยเป็นโรค แต่หากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ปลากัดก็สามารถเป็นโรคได้ ซึ่งชัย เกียรติ์นิรนาท (2548) กล่าวว่าโรคที่มักพบในปลากัด ได้แก่

3.7.1 โรคท้องอืด ท้องบวม เป็นโรค ที่ไม่มีเชื้อโรคร่วมอยู่ด้วย ปลากัดมีอาการท้องอืด ท้องบวม เพราะเกิดจากการกินอาหารมากเกินไป อาหารไม่ย่อย อาหารย่อยยาก ซึ่งอาจเกิดจากการเปลี่ยนอาหารใหม่ อาหารอาจจะแข็งเกินไป เป็นอาการของระบบย่อย ที่ทำงานผิดปกติ สามารถรักษา ด้วยการลดน้ำที่เลี้ยงให้เหลือประมาณ 1-2 นิ้ว เติมเกลือแกง (NaCl) หรือ ดีเกลือ (MgSO₄) 1 ช้อนชาต่อน้ำ 0.5 ลิตร แช่ทิ้งไว้ 2-3 วัน งดอาหาร 2-3 วัน แล้วเปลี่ยนถ่ายน้ำใหม่

3.7.2 โรคท้องมาน เป็นโรคที่เกิดได้จากแบคทีเรีย หรือปรสิตภายใน ซึ่งมีหลายกลุ่มหรือพยาธิภายในประเภทต่าง ๆ มักติดมาจากอาหารสดที่มาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ ปลาจะเกิดอาการท้องมาน เนื่องจากอวัยวะภายในติดเชื้อเกิดการอักเสบ การรักษาทำได้ด้วยการลดน้ำที่เลี้ยงให้เหลือ ประมาณ 1-2 นิ้ว เติมน้ำเกลือ 1 ซ่อนชาต่อน้ำ 0.5 ลิตร ใส่ยาซัลฟาไดรเมทโตร 1/4 เม็ด แซ่ทิ้งไว้ 5-7 วัน งดอาหาร 5-7 วัน

3.7.3 โรคตัวสั้น เป็นโรคที่ไม่มีเชื้อโรคร่วมอยู่ด้วย ปลาจะมีอาการการว่ายน้ำแบบสะดุ้งตัว ตัวสั้นและกระตุกเป็นจังหวะว่ายขึ้นลงเป็นแนวตั้งบ่อย ๆ ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากการเปลี่ยนถ่ายน้ำแบบกะทันหัน ทำให้อุณหภูมิมีความแตกต่างกันมากทำให้ปลาเกิดอาการช็อกน้ำหรืออาจแพ้พิษจากสารคลอรีนในน้ำประปา การรักษาลดน้ำเหลือ 1-2 นิ้ว เติมน้ำเกลือ 0.5 ซ่อนชาเติมน้ำต้มใบหูกวางอีก 1-2 นิ้ว ตั้งไว้ในที่ร่มที่มีอุณหภูมิเปลี่ยนแปลงน้อย 2-3 วัน

3.7.4 โรคจุดขาว (White Spot) โรคอืดตัวอืด เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อโรคในกลุ่ม โปรโตซัวที่มีรูปร่างเป็นวงรีรูปไข่มีนิวเคลียสรูปเกือกม้า เป็นพาราไซท์ภายนอกจะฝังตัวเข้าใต้ผิวหนังของปลากัด ดูดกินอาหารจากเซลล์ผิวหนัง และเซลล์เม็ดเลือด จากเส้นเลือดฝอยบนผิวหนัง ทำให้เกิดจุดขาวตามลำตัว เมื่อตัวอืดเจริญเติบโตเต็มที่แล้ว จะผละออกจากตัวปลากัดลอยลงสู่ก้นอ่างและสร้างเกาะแตกเป็นตัวอ่อนภายใน 48 ชั่วโมง แล้วจะหาโฮสต์เกาะใหม่สามารถติดต่อบาดสู่ปลาตัวอื่นได้มักจะระบาดในช่วงที่อุณหภูมิเปลี่ยนแปลงสูง เช่น รอยต่อของระหว่างฤดูเนื่องจากจะเป็นช่วงที่ปลามักจะอ่อนแอที่สุด อาการที่เกิด คือ ปลาจะมีจุดขาวตามครีบลำตัวและใต้เหงือก เมื่อถูกตัวอืดเกาะมาก ๆ ปลาจะระคายเคืองว่ายเอาตัวถูขังขอบบ่อ การรักษาให้ใช้มาลาโคทรีน 5 ซล.ผสม ฟอรัมาลีน 2 ซล.ต่อ น้ำ 50 ลิตร แช่นาน 24 ชั่วโมง ควรใช้มาลาโคทรีน ชนิด Medical grade เพราะไม่มีสังกะสี ถ้าเป็นชนิดย่อยผ่ายจะมีสังกะสีคลอไรด์ซึ่งจะเป็นพิษต่อปลาได้

3.7.5 โรคสนิมเหลือง เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อโรคในกลุ่มโปรโตซัวที่มีรูปร่างกลม มีเส้นและคลอโรฟิลล์ เป็นพาราไซท์ภายนอกลักษณะการทำงานเหมือนกับโรคจุดขาว อาการที่เกิดจะมีจุดเหลืองคล้ายกำมะหยี่เริ่มต้นที่ครีบลำตัวและปกคลุมไปทั่วตัว การรักษาเช่นเดียวกับโรคจุดขาว

3.7.6 โรคเชื้อรา เป็นเชื้อโรคคล้ายสาหร่ายเซลล์เดียวแต่ไม่มีคลอโรฟิลล์อยู่ได้ด้วยการใช้พลังงานจากขบวนการหายใจหรือการย่อยสลายของอินทรีย์สารตามธรรมชาติ ดำรงชีพแบบพาราไซท์ภายนอก มักเกิดขึ้นเมื่อน้ำสกปรกเลี้ยงแบบหนาแน่นปลาอ่อนแอหรือบาดเจ็บเป็นโรคที่ค่อยๆ เติบโตและมักจะเป็นร่วมกับโรคอื่น อาการของปลาจะเกิดขุยสีขาวอมเทาคล้ายฟูฝ้าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตามลำตัวและหัว การรักษาให้ใช้มาลาโดทน์ กรีน 5 ซล.ผสมฟอร์มาลิน 2 ซล.ต่อน้ำ 50 ลิตร แช่นาน 24 ชั่วโมง

3.7.7 โรคจากปรสิต เช่น หนอนสมอปลิงไส เห็บระฆังหรือพยาธิต่าง ๆ โดยอาการจะพบมีตัวหนอนสมอ ตัวสีขาวใส ปลิงไส เห็บระฆัง หรือพยาธิเกาะ ผิวยู่ตามลำตัว บริเวณที่ถูกเกาะ จะมีสีขาวซีด กว่าบริเวณอื่น การรักษาให้ใช้ ดิฟเทอร์เร็กซ์ 5 ซล. ต่อน้ำ 50 ลิตร แช่นาน 24 ชั่วโมงหรือใช้ ฟอร์มาลิน 2 ซล. ต่อน้ำ 50 ลิตร แช่นาน 24 ชั่วโมง

4. ตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ก้องเกียรติ สุขเกษม (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินวิถีทัศน์ รายการเกษตรวันนี้ ของเกษตรกรลุ่มพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรณีศึกษาเกษตรกรผู้นำในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เพื่อประเมินวิถีทัศน์ในด้านการรับรู้และความพึงพอใจของผู้ชม โดยใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบจากการวิจัยสรุปว่า วิถีทัศน์ที่จัดทำขึ้นเกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจปานกลางถึงพึงพอใจมากในการชมวิถีทัศน์รายการเกษตรวันนี้ โดยหลังชมวิถีทัศน์ เกษตรกรได้คะแนนเฉลี่ยในการทำแบบทดสอบเพิ่มขึ้น จากเรื่องการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดี ร้อยละ 41.5 จากเรื่องการผลิตพืชผักให้ปลอดภัยจากสารพิษ ร้อยละ 25.3 จากเรื่องการผลิตไม้ให้รอดพ้นความแห้งแล้ง ร้อยละ 23.1 และจากเรื่องป้องกันกำจัดศัตรูข้าว ร้อยละ 17.6

ปาริชาติ เสนาโนฤทธิ (2539) ได้ผลิตรายการสารคดีชุด สารศิลป์ในสยาม ตอน "สี่เหลี่ยมในเมืองไทย" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับทองคำ ประโยชน์ทองคำ ค่านิยมทองคำ ในสังคม รวมทั้งปัญหาและอันตรายที่เกิดจากการหลงใหลในทองคำ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้และแง่คิดเรื่องการหลงใหลในทองคำเกินเกินกว่าประโยชน์ที่ได้รับ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มบุคคลอายุ 20 - 45 ปี ที่มีการศึกษาขั้นต้นมัธยมตอนปลาย ผลการประเมินจากกลุ่มตัวอย่าง 20 คน พบว่าผลเป็นที่น่าพอใจ ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คือ ทุกคนได้ทราบประวัติและคุณประโยชน์ของทองคำ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากค่านิยมทองคำในสังคมไทย

วรพจน์ อุดมสรยุทธ (2539) ได้ผลิตรายการสารคดีทางวิทยุโทรทัศน์ชุด "ส่องศิลป์" ตอน ประติมาสถาปัตยกรรม ความยาว 10 นาที โดยถ่ายทำภาพอาคารสถานที่ในกรุงเทพมหานคร สัมภาษณ์นักวิชาการศิลปะและศิลปินผู้สร้างผลงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ ความบันเทิงแก่ผู้ชม เกี่ยวกับบทบาทความสำคัญของประติมากรรมต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนทั่วไปอายุ 17 - 60 ปี ไม่จำกัดเพศ การศึกษา สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ผลที่ได้รับจากการผลิตรายการ คือ ผู้ผลิตรายการได้รับความรู้เกี่ยวกับงานศิลปะประเภทประติมากรรม และ

ประสบการณ์จากการผลิตรายการ สำหรับการประเมินผล ใช้วิธีการสนทนากับกลุ่มตัวอย่าง เอกสารเป็นเอกสารทงวนไวสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวน 18 คน ภายจากหลังชมรายการ ซึ่งพบว่าผู้ชมได้รับสาระความรู้และความบันเทิงตรงตาม
วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการวิจัย (Research Methodologies)

การวิจัยนี้เป็นการผลิตสารคดี เรื่องการเดินทางของปลากัดนักรู้แห่งสยาม เพื่อให้ในการส่งเสริมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปลากัด ที่สามารถให้ความรู้ควบคู่กับความบันเทิง โดยมีการประเมินผลความพึงพอใจ ความสนใจในรูปแบบการนำเสนอและประเมินความรู้ที่ได้รับจากการรับชมสารคดีของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีดำเนินงานวิจัย
4. วิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
6. ระยะเวลาดำเนินงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่มีความสนใจเกี่ยวกับปลากัด

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษา คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่มีความสนใจเกี่ยวกับปลากัด จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้ต้องทำแบบประเมินด้านความพึงพอใจและด้านเนื้อหา ความรู้ หลังจากได้รับชมสารคดี

เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือ

1. สารคดี เรื่องการเดินทางของปลากัดนักรู้แห่งสยาม
2. แบบประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหาสารคดีของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
3. แบบประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดีของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ
4. แบบประเมินความพึงพอใจและความเข้าใจในเนื้อหาสารคดีของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีทดสอบเครื่องมือ

1. ขั้นตอนการดำเนินการผลิตสารคดี

- 1.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปลากัด ตั้งแต่ประวัติความเป็นมา สายพันธุ์ กระบวนการเพาะเลี้ยง การพัฒนาสายพันธุ์ จนกระทั่งการค้าขายปลากัดในตลาด
- 1.2 ศึกษาข้อมูลด้านการผลิตสารคดี
- 1.3 เรียบเรียงข้อมูลเรื่องปลากัดและการผลิตสารคดี
- 1.4 เขียนบทสารคดีให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1.5 สำรวจสถานที่ถ่ายทำ กำหนดเวลาและติดต่อสถานที่ถ่ายทำ
- 1.6 ดำเนินการถ่ายทำสารคดี
- 1.7 ตัดต่อวิดีโอทัศน์และบันทึกเสียง
- 1.8 แก้ไขข้อบกพร่องและตรวจสอบความสมบูรณ์ของสารคดีครั้งสุดท้าย เพื่อให้สารคดี เรื่องการเดินทางของปลากัดนักรู้แห่งสยาม มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมเผยแพร่ที่สุด

2. ขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมและคุณภาพของสารคดี

ประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหาของสารคดี โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดี โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ ด้วยการใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีหัวข้อในการประเมิน ดังนี้

2.1 ประเมินความเหมาะสมของสารคดีด้านเนื้อหาในการนำไปใช้เพื่อเผยแพร่ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย มีหัวข้อในการประเมิน ดังนี้

- 2.1.1 สารคดีที่นำเสนอมีเนื้อหาถูกต้อง เหมาะสม
- 2.1.2 รูปแบบการนำเสนอเหมาะสม กระชับ เข้าใจง่าย
- 2.1.3 การจัดลำดับเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ถูกต้อง เข้าใจง่าย
- 2.1.4 ภาพ ตัวอักษร เสียงบรรยายและเสียงประกอบสื่อความหมาย

ได้ถูกต้อง เหมาะสมและชัดเจน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.5 สารคดีมีความเหมาะสมด้านเนื้อหา ในการนำไปใช้เพื่อส่งเสริม และเผยแพร่ได้

2.2 ประเมินคุณภาพด้านการผลิตของสารคดี

2.2.1 รูปแบบการนำเสนอเหมาะสม เข้าใจง่าย

2.2.2 เทคนิคการนำเสนอเหมาะสม

2.2.3 การจัดลำดับเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง

2.2.4 ความชัดเจนของภาพ

2.2.5 การตัดต่อลำดับภาพ

2.2.6 กราฟฟิก/ตัวอักษร

2.2.7 เสียงบรรยาย

2.2.8 ดนตรีประกอบ

2.2.9 เวลาในการนำเสนอ

2.2.10 สารคดีมีคุณภาพด้านการผลิตในการนำไปใช้เพื่อเผยแพร่ได้

3. ขั้นตอนการนำสารคดีไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

นำสารคดีที่ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งสองด้าน มาทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาจำนวน 50 คน โดยแบ่งการประเมินเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ประเมินความพึงพอใจในการชมสารคดี โดยใช้แบบสอบถามในการประเมิน หัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

3.1.1 เนื้อหาของสารคดีมีความน่าสนใจ

3.1.2 รูปแบบการนำเสนอเหมาะสม ไม่น่าเบื่อ

3.1.3 การเรียงลำดับเรื่องราวสารคดีมีความต่อเนื่อง

3.1.4 สีสด ความชัดเจนของภาพ

3.1.5 ภาพสื่อความหมายได้ชัดเจน

3.1.6 การบรรยายชัดเจนเข้าใจง่าย

3.1.7 ความเหมาะสม สวยงามของกราฟฟิก

3.1.8 ดนตรีประกอบเหมาะสม

3.1.9 เวลาในการนำเสนอเหมาะสม

3.1.10 ความบันเทิงที่ได้จากการชมสารคดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 ประเมินความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของสารคดี โดยใช้แบบสอบถามในการประเมินหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

- 3.2.1 เนื้อหาของสารคดีเข้าใจง่าย
- 3.2.2 การดำเนินเรื่องตามเนื้อหาเหมาะสม กระชับ เข้าใจง่าย
- 3.2.3 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปลากัดก่อนชมสารคดี
- 3.2.4 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปลากัดหลังชมสารคดี
- 3.2.5 ผู้ชมสามารถนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการรับชมสารคดีไป

ใช้ประโยชน์ได้

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหาของสารคดี โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเกี่ยวกับปลากัด จำนวน 3 ท่าน และประเมินคุณภาพด้านการผลิต โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อทั้งหมด จำนวน 6 ท่าน ซึ่งแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์ที่มีความรู้ทางด้านสื่อภายในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จำนวน 3 ท่าน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ประกอบอาชีพด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ จำนวน 3 ท่าน วัตถุประสงค์ในการแบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อเป็นการประเมินศักยภาพด้านการผลิตของผู้วิจัย เปรียบเทียบกับผลงานการผลิตสื่อของนักศึกษาภายในสถาบัน ว่าผู้วิจัยมีศักยภาพในการผลิตสื่อได้มากน้อยเพียงไร โดยประเมินได้จากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์ภายในสถาบัน นอกจากนี้ยังเป็นการวัดคุณภาพของการผลิตเทียบกับงานผลิตรายการโทรทัศน์ที่เผยแพร่ออกสู่สาธารณะ ว่าคุณภาพของวิทยุทัศน์นี้ สามารถนำออกไปเผยแพร่ภายนอกสถาบันหรือออกเผยแพร่สู่สาธารณะได้หรือไม่ โดยประเมินได้จากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญที่ประกอบอาชีพผลิตรายการโทรทัศน์โดยตรง จากนั้นจึงนำข้อมูลด้านเนื้อหาและด้านการผลิต มาวิเคราะห์หาเฉลี่ยความเหมาะสมและคุณภาพของการผลิตสารคดี โดยนำเสนอในรูปแบบตารางคำอธิบายและแปลผลโดยการบรรยาย ถ้าค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมด้านเนื้อหาและคุณภาพด้านการผลิต ไม่ผ่านเกณฑ์ในการประเมินระดับพอใช้ขึ้นไป การนำไปแก้ไขและปรับปรุง จะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของประธานที่ปรึกษาการวิจัยเป็นผู้ตัดสิน เมื่อประธานเห็นควรว่า สารคดีนี้สามารถใช้เพื่อการเผยแพร่ได้ จึงนำสารคดี เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม ไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมเผยแพร่ตามวัตถุประสงค์ให้แก่กลุ่มเป้าหมายต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินผลความพึงพอใจและความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสารคดีของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 50 คน โดยใช้แบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จึงนำเสนอในรูปแบบตารางคำอธิบายและแปลผลโดยการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สูตรสถิติ

1.1 สูตรหาค่าเฉลี่ย (ค่าเฉลี่ย)

$$\bar{x} = \frac{\sum x_i}{N}$$

$\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของสื่อ

$\sum x_i$ = ผลของคะแนนที่ทำการประเมิน

N = จำนวนผู้ประเมินทั้งหมด

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

$$SD = \sqrt{\frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{N}}$$

$\bar{x}$ = คะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของสื่อ

x_i = คะแนนความเหมาะสมของสื่อ

N = จำนวนผู้ประเมินทั้งหมด

2. การแปลความหมาย ของค่าเฉลี่ยของการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ระดับความคิดเห็น ได้แบ่งระดับคะแนน ออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้

5	หมายถึง	ดีมาก
4	หมายถึง	ดี
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	พอใช้
1	หมายถึง	ปรับปรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 เกณฑ์การประเมินผล ได้แบ่งคะแนนเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

- 4.20 – 5.00 อยู่ในระดับดีมาก
- 3.40 – 4.19 อยู่ในระดับดี
- 2.60 – 3.39 อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.80 – 2.59 อยู่ในระดับพอใช้
- 1.00 – 1.79 อยู่ในระดับปรับปรุง

ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยเริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2548 ถึง เดือนมีนาคม 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล (Findings and Results)

การผลิตสารคดี เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักรู้แห่งสยาม มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตสารคดีที่มีประสิทธิภาพ สำหรับใช้เป็นสื่อในการส่งเสริมเผยแพร่ความรู้เรื่องปลากัดในเบื้องต้น ที่ให้สาระประโยชน์พร้อมทั้งความบันเทิงแก่กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักศึกษา ในคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

การบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ต้องมีการประเมินความเหมาะสมและคุณภาพของสารคดีโดยผู้เชี่ยวชาญ ให้มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ในการประเมิน ก่อนนำสารคดีที่ได้รับการปรับปรุง แก้ไขไปประเมินความพึงพอใจโดยกลุ่มเป้าหมายจริงต่อไป

การประเมินความเหมาะสมและคุณภาพของสารคดี เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักรู้แห่งสยาม แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

1. การประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหาสารคดีของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
2. การประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดีของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ
3. การประเมินความพึงพอใจและความเข้าใจในเนื้อหาสารคดีของกลุ่มตัวอย่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหาสารคดีของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

การประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหา ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน จำนวนทั้งหมด 3 ท่าน ผลจากการประเมินสารคดีพบว่า ความเหมาะสมของเนื้อหาของสารคดีอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าหัวข้อ เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ความถูกต้องของเนื้อหา การเรียงลำดับเนื้อหา เนื้อหาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ภาษาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบการนำเสนอน่าสนใจ รูปแบบการนำเสนอทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย ความสอดคล้องระหว่างภาพ เนื้อหา และความชัดเจนของตัวอักษร อยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง 4.33 ถึง 4.67 ส่วนหัวข้อความทันสมัยของเนื้อหา ปริมาณเนื้อหา ความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความชัดเจนของภาพ เสียงบรรยายและเสียงประกอบ เวลาในการนำเสนอ การนำไปใช้เพื่อการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้น สื่อสามารถให้ความบันเทิงได้ และสื่อเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง 3.67 ถึง 4 ดังแสดงผลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหา

หัวข้อการประเมิน	คนที่					ระดับความคิดเห็น
	1	2	3	เฉลี่ย	SD	
ความเหมาะสมของเนื้อหา						
1. เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	5	4	4	4.33	0.58	ดีมาก
2. ความถูกต้องของเนื้อหา	5	4	4	4.33	0.58	ดีมาก
3. การเรียงลำดับเนื้อหา	5	4	4	4.33	0.58	ดีมาก
4. ความทันสมัยของเนื้อหา	4	4	3	3.67	0.58	ดี
5. ปริมาณเนื้อหา	4	4	4	4	0	ดี
6. เนื้อหาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	5	4	4	4.33	0.58	ดีมาก
7. ภาษาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	5	4	4	4.33	0.58	ดีมาก
8.ความสมบูรณ์ของเนื้อหา	3	4	4	3.67	0.58	ดี
รวม	4.5	4	3.88	4.13	0.51	ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หัวข้อการประเมิน	คนที่			เฉลี่ย	SD	ระดับ ความคิดเห็น
	1	2	3			
1. รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ	5	4	5	4.67	0.58	ดีมาก
2. รูปแบบการนำเสนอทำให้เข้าใจ เนื้อหาได้ง่าย	5	4	5	4.67	0.58	ดีมาก
3. ความสอดคล้องระหว่างภาพและ เนื้อหา	5	4	5	4.67	0.58	ดีมาก
4. ความชัดเจนของภาพ	4	4	4	4	0	ดี
5. ความชัดเจนของตัวอักษร	5	4	4	4.33	0.58	ดีมาก
6. เสียงบรรยายและเสียงประกอบ	5	3	3	3.67	1.15	ดี
7. เวลาในการนำเสนอ	4	4	4	4	0	ดี
8. การนำไปใช้เพื่อการส่งเสริมและ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปลากัดใน เบื้องต้น	4	4	4	4	0	ดี
9. สื่อสามารถให้ความบันเทิงได้	4	4	4	4	0	ดี
10. สื่อเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	4	4	4	4	0	ดี
รวม	4.5	3.9	4.2	4.2	0.35	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	4.5	3.94	4.05	4.17	0.42	ดี

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. รายละเอียดเรื่องสายพันธุ์ การบรรจุเพื่อการขนส่ง การอนุบาลและอาหารที่ใช้
ยังมีรายละเอียดที่ไม่ลึกในด้านวิชาการ
2. คำถามยังไม่ครบทุกประเด็นที่น่าสนใจ เช่น การประกอบธุรกิจ หรือ ความ
เป็นไปได้ด้านตลาดในอนาคต
3. เสียงประกอบไม่ชัดเจน ควรแก้ไข ปรับปรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากผลการประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า จุดอ่อนของสารคดีด้านเนื้อหา คือ ความทันสมัยของเนื้อหา ความสมบูรณ์ของเนื้อหาและเสียงบรรยาย เสียงเพลงประกอบ เป็นหัวข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ซึ่งอยู่ในระดับดี ตามการประเมินถือว่าทั้ง 3 หัวข้อนี้เป็นจุดอ่อนด้านเนื้อหา แต่ด้วยคะแนนเฉลี่ยทั้ง 3 หัวข้อ ผ่านเกณฑ์ในการประเมิน และวัตถุประสงค์ในการผลิตสารคดีที่ต้องการให้ความรู้ในระดับเบื้องต้น ซึ่งอาจเป็นผลให้เนื้อหาไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ได้ทั้งหมดตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นทำให้การแก้ไขสารคดีจึงสามารถกระทำหรือไม่ก็ได้ตามเหตุผลที่ได้กล่าวไว้แล้ว

สำหรับหัวข้อที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไข คือ ความสมบูรณ์ของเนื้อหาและเสียงบรรยายและเสียงเพลงประกอบ แก้ไขโดยการให้ผู้ดำเนินรายการสรุปประเด็นเนื้อหาปิดท้ายรายการให้สมบูรณ์ขึ้นและมีการบันทึกเสียงบรรยายใหม่อีกครั้ง

2. การประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดีของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ

การประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดี ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อจำนวนทั้งหมด 6 ท่าน ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อที่เป็นอาจารย์ ภายในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จำนวน 3 ท่าน โดยกำหนดให้เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ กลุ่มที่ 1 และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อที่ประกอบอาชีพด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ จำนวน 3 ท่าน กำหนดให้เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อกลุ่มที่ 2

ผลการประเมินด้านสื่อจะแสดงในรูปแบบตาราง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 และผลการประเมินโดยภาพรวมของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อทั้ง 6 ท่าน

2.1 การประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดีของผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 1

ผลการประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดีของผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 1 พบว่า คุณภาพของสารคดีอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวข้อเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ปริมาณเนื้อหา การเรียงลำดับเนื้อหา ความชัดเจนของภาพ ความสอดคล้องระหว่างภาพและเนื้อหา ขนาดตัวอักษร ความสวยงามและสีสันทัวอักษร ความเหมาะสมของกราฟฟิก ความเหมาะสมและความสวยงามของไตเติ้ล เทคนิคการตัดต่อลำดับภาพ ความเหมาะสมของเสียงเพลงประกอบเนื้อหา จังหวะในการบรรยาย การนำไปใช้เพื่อการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้น สื่อน่าสนใจและสามารถให้ความบันเทิงได้ และสื่อเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย อยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง 4.33 ถึง 5 ซึ่งหัวข้อสื่อที่น่าสนใจ สามารถให้ความบันเทิงได้ เป็นหัวข้อที่มีคะแนนสูงที่สุด คือ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5 ส่วนเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การบรรยายถูกต้องตามภาษาอังกฤษ และความชัดเจนระหว่างเสียงบรรยายและเสียงเพลงประกอบ อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4 และเวลาในการนำเสนอ เป็นหัวข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 อยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงผลการประเมินในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดีโดยผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1

หัวข้อการประเมิน	คนที่			เฉลี่ย	SD	ระดับความคิดเห็น
	1	2	3			
ความเหมาะสมของเนื้อหา						
1. เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4	5	5	4.67	0.58	ดีมาก
2. ปริมาณเนื้อหา	5	4	4	4.33	0.58	ดีมาก
3. การเรียงลำดับเนื้อหา	5	3	5	4.33	1.15	ดีมาก
รวม	4.67	4	4.67	4.44	0.77	ดีมาก
ความเหมาะสมของเทคนิคการนำเสนอ						
1. ความชัดเจนของภาพ	4	5	5	4.67	0.58	ดีมาก
2. ความสอดคล้องระหว่างภาพและเนื้อหา	4	5	5	4.67	0.58	ดีมาก
3. ขนาดตัวอักษร	3	5	5	4.33	1.15	ดีมาก
4. ความสวยงามและสีสันตัวอักษร	3	5	5	4.33	1.15	ดีมาก
5. ความเหมาะสมของกราฟฟิก	3	5	5	4.33	1.15	ดีมาก
6. ความเหมาะสมและความสวยงามของไตเติ้ล	4	5	5	4.67	0.58	ดีมาก
7. เทคนิคการตัดต่อลำดับภาพ	4	5	5	4.67	0.58	ดีมาก
8. ความเหมาะสมของเสียงเพลงประกอบเนื้อหา	4	4	5	4.33	0.58	ดีมาก
9. จังหวะในการบรรยาย	4	4	5	4.33	0.58	ดีมาก
10. การบรรยายถูกต้องตามภาษาและอักขระ	4	3	5	4	1	ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หัวข้อการประเมิน	คนที่					ระดับ
	1	2	3	เฉลี่ย	SD	ความคิดเห็น
11. ความชัดเจนระหว่างเสียงบรรยายและเสียงเพลงประกอบ	4	3	5	4	1	ดี
12. เวลาในการนำเสนอ	3	4	3	3.33	0.58	ปานกลาง
รวม	3.67	4.42	4.83	4.31	0.79	ดีมาก
ความเหมาะสมด้านการนำไปใช้						
1.การนำไปใช้เพื่อการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้น	4	5	5	4.67	0.58	ดีมาก
2.สื่อน่าสนใจ สามารถให้ความบันเทิงได้	5	5	5	5	0	ดีมาก
3.สื่อเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	4	5	5	4.67	0.58	ดีมาก
รวม	4.33	5	5	4.78	0.38	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	3.94	4.44	4.83	4.41	0.72	ดีมาก

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- การบันทึกเสียงที่ต้องอาศัยไมโครโฟนจากกล้อง มีผลให้ภาพส่วนใหญ่เป็นภาพระยะใกล้และมีมุมภาพที่จำกัด
- ควรใช้อักษรอธิบายลักษณะของหางปลากัด
- ผู้ดำเนินรายการหลักควรสรุปปิดท้ายรายการเพื่อความสมบูรณ์ของสารคดี
- มีปัญหาเรื่องเสียงแทรกจากภายนอก
- ตัวอักษรชื่อรายการตัวเล็กและสีจม
- เวลาในการนำเสนอานเกินไป ควรทำเป็น 2 ตอน หรือตัดต่อเวลาในการนำเสนอให้เหลือ 20 - 25 นาที
- เนื้อหาของความเป็นนักสู้แห่งสยามยังไม่ชัดเจน ควรแก้ไขโดยการแทรกกราฟฟิกคำอธิบายเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญหรือใช้ภาพในการอธิบาย เพื่อให้เนื้อหาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- เสียงบรรยายไม่ชัดเจน
- กราฟฟิกบางตัวเร็วเกินไป ควรแสดงภาพกราฟฟิกให้นานขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 การประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดีของผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 2

ผลการประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดีของผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 2 พบว่า คุณภาพของสารคดีอยู่ในระดับพอใช้ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวข้อเนื้อหา สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ปริมาณเนื้อหา การเรียงลำดับเนื้อหา ความชัดเจนของภาพ ขนาดตัวอักษร ความสวยงามและสีสันตัวอักษร ความเหมาะสมของกราฟฟิก เทคนิคการตัดต่อลำดับภาพ ความเหมาะสมของเสียงเพลงประกอบเนื้อหา ความชัดเจนระหว่างเสียงบรรยายและเสียงเพลงประกอบ การนำไปใช้เพื่อการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้น ความน่าสนใจของสื่อที่สามารถให้ความบันเทิงได้ และสื่อเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง 2.67 ถึง 3 ส่วนความสอดคล้องระหว่างภาพและเนื้อหา จังหวะในการบรรยาย การบรรยายถูกต้องตามภาษาและอักขระ อยู่ในระดับพอใช้ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.33 สำหรับความเหมาะสม ความสวยงามของไตเติ้ลและเวลาในการนำเสนอ อยู่ในระดับปรับปรุง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.67 ดังแสดงผลการประเมินในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดีโดยผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 2

หัวข้อการประเมิน	คนที่					ระดับ
	1	2	3	เฉลี่ย	SD	
ความคิดเห็น						
ความเหมาะสมของเนื้อหา						
1. เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	3	4	1	2.67	1.53	ปานกลาง
2. ปริมาณเนื้อหา	3	4	2	3	1	ปานกลาง
3. การเรียงลำดับเนื้อหา	4	2	2	2.67	1.15	ปานกลาง
รวม	3.33	3.33	1.67	2.78	1.23	ปานกลาง
ความเหมาะสมของเทคนิคการนำเสนอ						
1. ความชัดเจนของภาพ	3	4	1	2.67	1.53	ปานกลาง
2. ความสอดคล้องระหว่างภาพและเนื้อหา	3	1	2	2	1	พอใช้
3. ขนาดตัวอักษร	3	3	2	2.67	0.58	ปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

หัวข้อการประเมิน	คนที่			เฉลี่ย	SD	ระดับความคิดเห็น
	1	2	3			
ความเหมาะสมของเทคนิคการนำเสนอ						
4. ความสวยงามและสีสันตัวอักษร	4	3	2	3	1	ปานกลาง
5. ความเหมาะสมของกราฟฟิก	4	2	2	2.67	1.15	ปานกลาง
6. ความเหมาะสมและความสวยงามของไต่เตี้ย	3	1	1	1.67	1.15	ปรับปรุง
7. เทคนิคการตัดต่อลำดับภาพ	3	3	2	2.67	0.58	ปานกลาง
8. ความเหมาะสมของเสียงเพลงประกอบเนื้อหา	5	2	2	3	1.73	ปานกลาง
9. จังหวะในการบรรยาย	3	2	2	2.33	0.58	พอใช้
10. การบรรยายถูกต้องตามภาษาและอักขระ	3	2	2	2.33	0.58	พอใช้
11. ความชัดเจนระหว่างเสียงบรรยายและเสียงเพลงประกอบ	5	2	2	3	1.73	ปานกลาง
12. เวลาในการนำเสนอ	2	2	1	1.67	0.58	ปรับปรุง
รวม	3.42	2.25	1.75	2.47	1.02	พอใช้
ความเหมาะสมด้านการนำไปใช้						
1. การนำไปใช้เพื่อการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้น	3	4	2	3	1	ปานกลาง
2. สื่อน่าสนใจและสามารถให้ความบันเทิงได้	4	2	2	2.67	1.15	ปานกลาง
3. สื่อเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	3	4	2	3	1	ปานกลาง
รวม	3.33	3.33	2	2.89	1.05	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.39	2.61	1.78	2.59	1.06	พอใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ชื่อเรื่องสารคดียาวเกินไป การเสนอหัวข้อเรื่องยังไม่น่าสนใจ วัตถุประสงค์ในการนำเสนอไม่ชัดเจน หัวข้อเรื่องเสนอเนื้อหากว้างทำให้ไม่มีจุดเด่น
2. การนำเสนอยังไม่น่าสนใจเท่าที่ควร ทั้งตัวพิธีกรและเนื้อหาไม่มีสีสัน เน้นการเล่าเรื่องมากเกินไป ทำให้ผู้ชมรู้สึกเบื่อ ไม่น่าติดตาม
3. การใช้เทคนิคตัดต่อน้อยเกินไป เช่น การเล่าเรื่องไม่จำเป็นต้องเห็นพิธีกร หรือเจ้าของฟาร์ม ควรใช้การบรรยายหรืออธิบายด้วยภาพแทน
4. ภาพของปลากัด ซึ่งเป็นหัวใจหลักของสารคดีมีน้อยเกินไป ควรแก้ไขโดยการแทรกภาพปลากัดให้มากขึ้น
5. เวลาในการนำเสนอมากเกินไป ควรตัดต่อให้สั้นและกระชับ ใช้เวลาในการนำเสนอประมาณ 20 - 25 นาที
6. ปรับปรุงเนื้อหา ประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน เช่น การอนุรักษ์ การสร้างมูลค่า ความสำคัญของปลากัด โดยการให้พิธีกรที่เปิดรายการสรุปเนื้อหาและประเด็นที่สำคัญของสารคดี ปิดตอนท้ายรายการ
7. การถ่ายทำรายการควรมีกล้อง 2 ตัว กล้องแต่ละตัวจับภาพเฉพาะพิธีกรและเจ้าของฟาร์ม การถ่ายภาพไม่ควรเพิกเล็งกลับไปมาบ่อย ๆ เพราะจะทำให้ผู้ชมรู้สึกเวียนหัว
8. การถ่ายทำรายการสารคดี ควรมีการศึกษางานที่จะถ่ายทำและส่งสคริปให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์บทสารคดีก่อนถ่ายทำจริง
9. ได้เตรียมรายการก่อนนำเข้าสู่เรื่อง ควรมีภาพปลากัดหลาย ๆ ชนิดที่แสดงให้เห็นถึงสรีระและความสวยงามของปลา

2.3 การประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดีของผู้เชี่ยวชาญโดยรวมทั้ง 2 กลุ่ม

ผลการประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดีของผู้เชี่ยวชาญโดยสรุปรวมทั้ง 2 กลุ่มพบว่า คุณภาพของสารคดีอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.5 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หัวข้อ เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ปริมาณเนื้อหา การเรียงลำดับเนื้อหา ความชัดเจนของภาพ ขนาดตัวอักษร ความสวยงามและสีสันตัวอักษร ความเหมาะสมของกราฟฟิก เทคนิคการตัดต่อลำดับภาพ ความเหมาะสมของเสียงเพลงประกอบเนื้อหา ความชัดเจนระหว่างเสียงบรรยายและเสียงเพลงประกอบ การนำไปใช้เพื่อการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้น ความน่าสนใจของสื่อที่สามารถให้ความบันเทิงได้ และสื่อเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง 3.5 ถึง 3.83 ส่วนความสอดคล้องระหว่างภาพและเนื้อหาเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเหมาะสมและความสวยงามของไต่เต้ล จังหวะในการบรรยาย และการบรรยายถูกต้องตาม ภาษาและอักขระ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง 3.17 ถึง 3.33 และเวลาในการ นำเสนอ อยู่ในระดับพอใช้ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.5 ดังแสดงผลการประเมินในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดีของผู้เชี่ยวชาญโดยรวมทั้ง 2 กลุ่ม

หัวข้อการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ						ระดับ		ความคิดเห็น
	กลุ่มที่ 1			กลุ่มที่ 2					
	1	2	3	1	2	3	เฉลี่ย	SD	
ความเหมาะสมของเนื้อหา									
1. เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4	5	5	3	4	1	3.67	1.51	ดี
2. ปริมาณเนื้อหา	5	4	4	3	4	2	3.67	1.03	ดี
3. การเรียงลำดับเนื้อหา	5	3	5	4	2	2	3.5	1.38	ดี
รวม	4.67	4	4.67	3.33	3.33	1.67	3.61	1.31	ดี
ความเหมาะสมของเทคนิคการนำเสนอ									
1. ความชัดเจนของภาพ	4	5	5	3	4	1	3.67	1.51	ดี
2. ความสอดคล้องระหว่างภาพและเนื้อหา	4	5	5	3	1	2	3.33	1.63	ปานกลาง
3. ขนาดตัวอักษร	3	5	5	3	3	2	3.5	1.22	ดี
4. ความสวยงามและสีสันตัวอักษร	3	5	5	4	3	2	3.67	1.21	ดี
5. ความเหมาะสมของกราฟฟิก	3	5	5	4	2	2	3.5	1.38	ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

หัวข้อการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ						ระดับ		
	กลุ่มที่ 1			กลุ่มที่ 2			ความ		
	1	2	3	1	2	3	เฉลี่ย	SD	คิดเห็น
ความเหมาะสมของ									
เทคนิคการนำเสนอ									
6. ความเหมาะสมและ									
ความสวยงามของ									
ไตเติ้ล	4	5	5	3	1	1	3.17	1.83	ปานกลาง
7. เทคนิคการติดต่อ									
ลำดับภาพ	4	5	5	3	3	2	3.67	1.21	ดี
8. ความเหมาะสมของ									
เสียงเพลงประกอบ									
เนื้อหา	4	4	5	5	2	2	3.67	1.37	ดี
9. จังหวะในการ									
บรรยาย	4	4	5	3	2	2	3.33	1.21	ปานกลาง
10. การบรรยาย									
ถูกต้องตามภาษาและ									
อักขระ	4	3	5	3	2	2	3.17	1.17	ปานกลาง
11. ความชัดเจน									
ระหว่างเสียงบรรยาย									
และเสียงเพลง									
ประกอบ	4	3	5	5	2	2	3.5	1.38	ดี
12. เวลาในการ									
นำเสนอ	3	4	3	2	2	1	2.5	1.05	พอใช้
รวม	3.67	4.42	4.83	3.42	2.25	1.75	3.39	1.35	ปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

หัวข้อการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ						ระดับ		
	กลุ่มที่ 1			กลุ่มที่ 2			ความ		
	1	2	3	1	2	3	เฉลี่ย	SD	คิดเห็น
ความเหมาะสมด้าน									
การนำไปใช้									
1. การนำไปใช้เพื่อการ									
ส่งเสริมและเผยแพร่									
ความรู้เกี่ยวกับปลากัด	4	5	5	3	4	2	3.83	1.17	ดี
ในเบื้องต้น									
2. สื่อน่าสนใจและ									
สามารถให้ความ									
บันเทิงได้	5	5	5	4	2	2	3.83	1.47	ดี
3. สื่อเหมาะสมกับ									
กลุ่มเป้าหมาย									
	4	5	5	3	4	2	3.83	1.17	ดี
รวม	4.33	5	5	3.33	3.33	2	3.83	1.27	ดี
ค่าเฉลี่ย	3.94	4.44	4.83	3.39	2.61	1.78	3.5	1.38	ดี

จากผลการประเมินคุณภาพสารคดีของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโดยรวมทั้งหมด 6 ท่าน พบว่า สารคดีมีจุดอ่อนด้านการผลิต ตามลำดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ เวลาในการนำเสนอเป็นหัวข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุดในการประเมิน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.5 อยู่ในระดับพอใช้ ความสอดคล้องระหว่างภาพ เนื้อหาและจังหวะในการบรรยาย เป็นหัวข้อที่ได้คะแนนน้อยรองลงมา โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.33 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนหัวข้อความเหมาะสมและความสวยงามของไตเติ้ล การบรรยายถูกต้องตามภาษาและอักขระ เป็นหัวข้อที่ได้คะแนนน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.17 อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้สารคดียังมีจุดอ่อนบางประการ ซึ่งพบจากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อทั้ง 2 กลุ่ม คือ การบันทึกภาพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาพระยะใกล้ มีมุมจำกัด การบันทึกภาพมีการเพนกล้องสลับไปมาบ่อยครั้งเกินไป และเนื้อหาบางประเด็นยังไม่ชัดเจน เช่น ความสำคัญของปลากัด การอนุรักษ์และการสร้างมูลค่าของปลากัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นจุดอ่อนตามผลการประเมินและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 กลุ่ม โดยเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปรับปรุงแก้ไข เรื่องเวลาในการนำเสนอ ได้มีการแก้ไขจากเวลาเดิม 33.11 นาที เป็น 32.24 นาที การที่ผู้วิจัยไม่สามารถแก้ไขเวลาในการนำเสนอสารคดี ให้เป็นไปตามความเหมาะสมในการนำเสนอสารคดีได้ เนื่องจากผู้ทำการวิจัยได้เพิ่มเติมการสรุปเนื้อหาในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ลงในตอนท้ายของสารคดี ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ อีกทั้งผู้วิจัยไม่สามารถตัดทอนเนื้อหา ส่วนอื่นให้กระชับกว่านี้ได้ เพราะอาจทำให้ความสนุกสนานของสารคดีลดลง ซึ่งการแก้ไขในส่วนของการสรุปเนื้อหาปิดท้ายรายการ ผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขแล้ว จากการประเมินผลด้านเนื้อหา ส่วนความเหมาะสมและความสวยงามของไตเติ้ล ประธานที่ปรึกษาการวิจัยเห็นควรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับหนึ่ง จึงไม่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขในจุดนี้แต่อย่างใด ในหัวข้อการบรรยายถูกต้องตามภาษาอักขระและจังหวะในการบรรยาย แก้ไขโดยการบันทึกเสียงบรรยายใหม่อีกครั้ง ส่วนหัวข้อความสอดคล้องระหว่างภาพและเนื้อหา แก้ไขโดยการเพิ่มภาพปกัดแทรกลงในเนื้อหาให้เพิ่มขึ้น สำหรับจุดอ่อนเรื่องการบันทึกภาพ ผู้วิจัยไม่สามารถแก้ไขได้ เนื่องจากข้อบกพร่องนี้เกิดจากประสบการณ์ด้านการผลิตสารคดีของผู้วิจัย และข้อจำกัดด้านประสิทธิภาพของอุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทำ

3. การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการประเมินเป็นนักศึกษาในคณะเทคโนโลยีการเกษตร จำนวน 50 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง (ร้อยละ 62) ศึกษาในภาควิชาเทคนิคเกษตร (ร้อยละ 50) และเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 34) ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	31	62
ชาย	19	38
2. ชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	17	34
ชั้นปีที่ 2	-	-
ชั้นปีที่ 3	12	24
ชั้นปีที่ 4	13	36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
2. ชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1 ต่อเนื่อง	8	16
ชั้นปีที่ 2 ต่อเนื่อง	-	-
3. ภาควิชา		
เทคนิคเกษตร	25	50
พืชสวน	9	18
วิทยาศาสตร์การประมง	4	8
เทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช	3	6
บริหารธุรกิจการเกษตร	3	6
เทคโนโลยีการผลิตพืช	2	4
เทคโนโลยีการผลิตสัตว์	4	8

กลุ่มตัวอย่างในการประเมินนี้ สามารถเป็นตัวแทนประชากรได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็น นักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ทั้งหมด 50 คน ซึ่งมีคุณสมบัติตรงตามวัตถุประสงค์ในการประเมิน มีการกระจายกลุ่มตัวอย่าง ครอบคลุมทุกภาควิชา แม้จะขาดนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 2 ต่อเนื่อง เนื่องจากประสบปัญหา อุปสรรคในเรื่องเวลาเรียนและวิชาเรียนที่ไม่ตรงกัน อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการประเมิน จึงทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถกระจายกลุ่มตัวอย่างได้ครบทุกชั้นปี อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรในการประเมินครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ดี มีคุณสมบัติ ตรงตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยครบถ้วนทุกประการ

ผลการประเมินความพึงพอใจในสารคดีของกลุ่มตัวอย่างจะแสดงผลในรูปแบบตาราง โดยแบ่งการแสดงผลเป็น 2 ส่วน คือ ตารางแสดงผลความพึงพอใจในสารคดีและตารางแสดงผล ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้นก่อนและหลังรับชมสารคดีของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแสดงผลการประเมินผลความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้นที่ผู้ชมได้รับการ ชมสารคดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1 การประเมินผลความพึงพอใจ

ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า คุณภาพของสารคดีอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.21 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หัวข้อรูปแบบการนำเสนอมีความน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ การพูดและการนำเสนอของพิธีกรน่าสนใจ น่าติดตาม ภาพสื่อความหมายได้ชัดเจน ดนตรีประกอบและเสียงประกอบเหมาะสม ความบันเทิงที่ได้จากการชมสารคดี เนื้อหาของสารคดีเข้าใจง่าย การดำเนินเรื่องตามเนื้อหาเหมาะสม กระชับ และหัวข้อผู้ชมสามารถนำความรู้ที่ได้จากการรับชมสารคดีไปใช้ประโยชน์ได้ อยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง 4.2 ถึง 4.42 ส่วนหัวข้อการเรียงลำดับเรื่องราว สารคดีมีความต่อเนื่อง สีสันความสวยงามและความชัดเจนของภาพ ความเหมาะสมความสวยงามของกราฟฟิก การบรรยายชัดเจน เข้าใจง่ายและเวลาในการนำเสนอ อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง 3.88 ถึง 4.18 ดังแสดงผลในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจและความเข้าใจในเนื้อหาสารคดีของกลุ่มตัวอย่าง

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับความคิดเห็น
ความพึงพอใจในสารคดี			
1. รูปแบบการนำเสนอมีความน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ	4.42	0.6	ดีมาก
2. การพูดและการนำเสนอของพิธีกร น่าสนใจ น่าติดตาม	4.2	0.6	ดีมาก
3. การเรียงลำดับเรื่องราวสารคดีมีความ ต่อเนื่อง	3.88	0.7	ดี
4. สีสัน ความสวยงามและความชัดเจน ของภาพ	3.96	0.8	ดี
5. ภาพสื่อความหมายได้ชัดเจน	4.36	0.7	ดีมาก
6. ความเหมาะสม ความสวยงามของกราฟฟิก	4.08	0.8	ดี
7. การบรรยายชัดเจน เข้าใจง่าย	4.18	0.7	ดี
8. ดนตรีประกอบและเสียงประกอบเหมาะสม	4.22	0.7	ดีมาก
9. เวลาในการนำเสนอ	4.14	0.8	ดี
10.ความบันเทิงที่ได้จากการชมสารคดี	4.42	0.7	ดีมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 (ต่อ)

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับความคิดเห็น
ความเข้าใจในเนื้อหาของสารคดี			
1. เนื้อหาของสารคดีเข้าใจง่าย	4.34	0.6	ดีมาก
2. การดำเนินเรื่องตามเนื้อหาเหมาะสม	4.22	0.7	ดีมาก
3. ผู้ชมสามารถนำความรู้ที่ได้จากการรับชมสารคดีไปใช้ประโยชน์ได้	4.32	0.7	ดีมาก
รวม	4.21	0.4	ดีมาก

3.2 การประเมินผลความรู้ที่ได้จากการรับชมสารคดี

การประเมินความรู้ที่ได้รับจากสารคดี พิจารณาจากคะแนนความแตกต่างในหัวข้อความรู้เกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้นก่อนและหลังรับชมสารคดี จากผลการประเมินพบว่า ความรู้ความเข้าใจของผู้ชมเกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้นก่อนรับชมสารคดี อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 คิดเป็นร้อยละ 60.04 แต่เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้รับชมสารคดีแล้ว พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้นหลังจากรับชมสารคดี มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 4.38 คิดเป็นร้อยละ 87.60 ซึ่งอยู่ในระดับ ดีมาก ดังแสดงผลในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงผลการประเมินความรู้ที่ได้จากการรับชมสารคดี

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับความรู้
1. ความรู้ความเข้าใจของผู้ชมเกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้น ก่อนรับชมสารคดี	3.02	1	ปานกลาง
2. ความรู้ความเข้าใจของผู้ชมเกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้น หลังรับชมสารคดี	4.38	0.6	ดีมาก

เมื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบผลต่างระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้นของผู้ชมก่อนและหลังชมสารคดี พบว่า ผู้ชมส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้นอยู่ในระดับหนึ่งและเมื่อได้รับชมสารคดี ผู้ชมได้ความรู้จากการรับชมสารคดีเพิ่มขึ้น ร้อยละ 27.2 จากความรู้เดิมก่อนได้รับชมสารคดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. เสียงบรรยายไม่ชัดเจน เพลงประกอบบางช่วงดังกลบเสียงพิธีกร
2. ภาพผู้ดำเนินรายการมากเกินไป ควรมีภาพปกัดหลาย ๆ ชนิดมากกว่านี้
3. เสียงพูดของพิธีกรและผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ค่อยชัดเจน
4. การบรรยายเสียง ผู้บรรยายควรใส่อารมณ์ในการบรรยายเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับสารคดี
5. สีของภาพไม่สดและภาพยังไม่ค่อยมีความคมชัด
6. การลำดับภาพยังไม่ค่อยปะติดปะต่อ ทำให้บางครั้งดูสับสน บางตอนเนื้อหายังไม่ค่อยต่อเนื่อง แต่โดยรวมถือว่าสารคดีผลิตได้ดี
7. คำถามในเรื่องประเภทสายพันธุ์และความนิยมในการเลี้ยงควรมีรายละเอียดมากกว่านี้
8. วิธีการนำเสนอคล้ายกับรายการสารคดีรายการหนึ่งทางโทรทัศน์ ผู้ผลิต สารคดีควรมีวิธีในการนำเสนอให้แตกต่างมากขึ้น
9. การนำเสนอมีความน่าสนใจ น่าติดตาม ดูแล้วสนุก ไม่น่าเบื่อและสามารถให้ความรู้ได้ดี ผู้ผลิตควรนำสารคดีชุดนี้ออกเผยแพร่เพื่อเป็นประโยชน์แก่บุคคลภายนอกต่อไป
10. พิธีกรใช้ภาษาพูดที่เข้าใจง่าย ทำให้สามารถเข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ ได้ดี

วิจารณ์ผลการวิจัย

1. การประเมินความเหมาะสมทางด้านเนื้อหา พบว่าหัวข้อรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ รูปแบบการนำเสนอทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย และความสอดคล้องระหว่างภาพและเนื้อหา มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก เป็นหัวข้อที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งในหัวข้อรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ และรูปแบบการนำเสนอทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย มีผลการประเมินสูงสุดเพราะรูปแบบการนำเสนอของสารคดี เป็นแบบผสมสารคดีประเภททั่วไปกับสารคดีประเภทท่องเที่ยว เข้าด้วยกัน ทำให้ผู้ชมได้รับความรู้และความสนุกสนานไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งผลการประเมินในหัวข้อนี้สอดคล้องกับความหมายของการผลิตสารคดีของ วิจิตร รักดิรัตน์และคณะ (2531) ที่เน้นเนื้อหาสาระความรู้ มีรูปแบบการนำเสนอแสดงออกมาในรูปของความบันเทิง โดยใช้เสียง เพลงประกอบ และเทคนิคการตัดต่อถ่ายทำต่าง ๆ เพื่อให้เรื่องราวน่าสนใจ ชวนติดตาม ความสอดคล้องระหว่างภาพและเนื้อหาผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาอาจเห็นว่า โดยรวมแล้วภาพสามารถสื่อความหมายได้ตรงกับเนื้อหาด้านวิชาการ และภาพสามารถช่วยอธิบายเนื้อหาทางด้านวิชาการให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ส่วนหัวข้อที่มีประสิทธิภาพต่ำที่สุดในการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา คือ ความสมบูรณ์เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของเนื้อหา โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.67 ซึ่งอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากสารคดีขาดรายละเอียดในเชิงลึกเกี่ยวกับเรื่องสายพันธุ์ การอนุบาล การดำเนินธุรกิจ ด้านการตลาดและการส่งออก ซึ่งเป็นผลจากขั้นตอนการเขียนบทโทรทัศน์ ที่ผู้วิจัยอาจศึกษาข้อมูลและกำหนดรายละเอียดในบทโทรทัศน์ไม่ครบถ้วน เป็นผลให้เกิดข้อผิดพลาดด้านเนื้อหาขึ้น ตรงกับคำกล่าวของไพโรจน์ ธีรนาทกุลและนิพนธ์ ศุภศรี (2528) ที่กล่าวไว้ว่า บทโทรทัศน์เป็นการกำหนดโครงเรื่องของรายการ เปรียบได้กับพิมพ์เขียวที่ใช้ในการกำหนดแบบก่อสร้างบ้าน ที่ต้องมีโครงสร้างถูกต้องเหมาะสม มิเช่นนั้นอาจเกิดจุดอ่อนและพังลงได้ ดังนั้นในการผลิตรายการโทรทัศน์ ผู้ผลิตต้องมีการศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลอย่างละเอียดและครบถ้วน ก่อนนำมาเขียนบทโทรทัศน์ เพื่อเป็นการป้องกันข้อผิดพลาดทางด้านเนื้อหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในการผลิตรายการโทรทัศน์

2. การประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดีของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ จากการประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดีทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 กลุ่ม มีทั้งความเห็นที่ตรงกันและแตกต่างกัน โดยความเห็นตรงกัน คือ การนำไปใช้เพื่อการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้น สื่อน่าสนใจและสามารถให้ความบันเทิงได้ และสื่อเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นหัวข้อที่ผลการประเมินมีประสิทธิภาพสูงสุด 2 อันดับแรกของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 กลุ่ม โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.67 ถึง 5 อยู่ในระดับดีมาก และผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.67 ถึง 3 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตและกลุ่มเป้าหมายในการผลิตสารคดีเชิงสารคดีชุดนี้ไว้อย่างชัดเจน สำหรับเวลาที่ใช้ในการนำเสนอ ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นตรงกันว่าเวลาในการนำเสนอานเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับเวลาในการนำเสนอที่พอเหมาะคือ ประมาณ 15 -30 นาที (สุรัชย์ สิกขามันต, 2528) ดังนั้นเวลาในการนำเสนอ จึงเป็นหัวข้อที่มีประสิทธิภาพต่ำที่สุดในการประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดีของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโดยรวม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้ว

ส่วนหัวข้อความเห็นที่แตกต่างระหว่างผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 กลุ่ม คือ ความสอดคล้องระหว่างภาพและเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 อาจพิจารณาเนื้อหาเกี่ยวกับภาพที่สามารถสื่อความหมายทางพฤติกรรมของปลากัดได้ เช่น ภาพปลากัดทุ่งที่มีน้อย มีเพียงภาพทุ่งทุ่งและการจับปลา ซึ่งสามารถสื่อความหมายได้ว่า ปลากัดทุ่งตามแหล่งน้ำธรรมชาติหายากในปัจจุบัน ภาพส่วนใหญ่จึงมีทุ่งทุ่งและการจับปลาเป็นส่วนใหญ่ สามารถสื่อความหมายไปถึงการอนุรักษ์สายพันธุ์ปลากัดได้ แต่ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 อาจพิจารณาถึงจำนวนของภาพปลากัดที่มีน้อยเกินไป ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาในบทบรรยาย หัวข้อความเหมาะสมความสวยงามของไตเติ้ล มีผลประเมินที่แตกต่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระหว่างผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 กลุ่ม เช่นเดียวกัน คือ ผลการประเมินความเหมาะสมและความสวยงามของไต้เต็ลของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 อยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.67 เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนี้ อาจพิจารณาจากเทคนิคในการผลิตไต้เต็ล ที่เป็นสัญลักษณ์ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังหมุนเป็นวงกลม แต่ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 อาจพิจารณาจากหลักในการผลิตไต้เต็ลที่ต้องมีความดึงดูดความสนใจ อ่านง่าย และรู้เรื่อง (ไพโรจน์ ตีรณากุลและนิพนธ์ ศุภศรี, 2528) ซึ่งไต้เต็ลของสารคดีชุดนี้ ควรเป็นการนำเสนออุปโลกน์เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชมมากกว่า ดังนั้นผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 ในหัวข้อนี้ จึงอยู่ในระดับปรับปรุง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 1.67 ส่วนความแตกต่างระหว่างผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 กลุ่ม อีกประการหนึ่ง คือ ผลการประเมินโดยเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 กลุ่ม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 เห็นว่าคุณภาพด้านการผลิตสารคดีอยู่ในระดับ ดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.41 แต่การประเมินผลของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 อยู่ในระดับพอใช้ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.59 จากผลการประเมินแสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 กลุ่ม ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาและตัดสินใจในการประเมินแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 พิจารณาการให้คะแนนจากการเรียนการสอนของนักศึกษาผู้ทำการวิจัย ที่ไม่ได้ศึกษาในรายวิชาทางด้านนิเทศศาสตร์โดยตรง ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ประกอบกับการเปรียบเทียบศักยภาพในการผลิตสื่อของนักศึกษาในแต่ละรุ่น นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 อาจพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย ที่ต้องการผลิตสารคดีเพื่อกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาในคณะเทคโนโลยีการเกษตรเป็นหลัก จึงเป็นผลให้การประเมินคุณภาพของสารคดีอยู่ในระดับดีมาก ส่วนผลประเมินของผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มที่ 2 ซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพด้านการผลิตรายการ มีความเป็นไปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มนี้ ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจากการเปรียบเทียบสารคดีกับงานผลิตสื่อที่เผยแพร่ออกสู่สาธารณะ ซึ่งไม่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้ทำการวิจัย ด้วยเหตุนี้ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 จึงอยู่ในระดับพอใช้ แม้การประเมินของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 จะมีระดับการประเมินเพียงขั้นพอใช้ แตกต่างจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 โดยสิ้นเชิง แต่ผลการประเมินนี้มีประโยชน์อย่างมากต่อผู้ทำการวิจัย คือ เป็นการแสดงให้เห็นทราบว่า หากต้องการผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่ออกสู่สาธารณะแล้วผู้ทำการวิจัยต้องมีการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาศักยภาพในการผลิตสื่ออีกมากเพื่อให้สื่อที่ผลิตนั้นเกิดประสิทธิภาพอย่างที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. จากการประเมินด้านคุณภาพการผลิตและการประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหา พบว่า หัวข้อความสอดคล้องระหว่างภาพกับเนื้อหา มีผลการประเมินแตกต่างกัน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อมีคะแนนเฉลี่ย 3.33 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 อยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อเห็นว่า ภาพแต่ละภาพไม่ตรงกับเนื้อหาที่บรรยายทั้งหมด แต่ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาอาจเห็นว่า โดยรวมแล้ว ภาพสามารถสื่อความหมายได้ตรงกับเนื้อหาด้านวิชาการและสามารถอธิบายเนื้อหาให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น หัวข้อเวลาในการนำเสนอเป็นหัวข้อที่มีคะแนนต่ำที่สุดในการประเมินด้านสื่อ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.5 อยู่ในระดับพอใช้ แต่ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา มีคะแนนเฉลี่ย 4 อยู่ในระดับดี ซึ่งอาจเป็นผลมาจากผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อมีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวข้องกับด้านสื่อโดยตรง ซึ่งสารคดีที่ดีควรมีเวลาในการนำเสนอที่พอเหมาะ ประมาณ 15 – 30 นาที (สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต, 2528) ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเป็นผู้ที่มีความชำนาญและมีความสนใจในเรื่องปลาอยู่แล้ว ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจึงชมสารคดีด้วยความสนใจ ไม่รู้สึกเบื่อและไม่รู้สึกว่าเวลาในการนำเสนอสั้นยาวเกินไป อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญอาจเห็นว่าสารคดีโดยทั่วไปหากชมเป็นตอนยาว โดยไม่มีโฆษณาแล้ว ก็จะมีคามยาวใกล้เคียงกับสารคดีชุดนี้ ดังนั้นผลการประเมินในหัวข้อนี้จึงอยู่ในระดับดี

4. การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าผลการประเมิน คุณภาพของสารคดีอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม 4.21 โดยหัวข้อรูปแบบการนำเสนอมีความน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ มีคะแนนเฉลี่ย 4.42 อยู่ในระดับ ดีมาก เป็นหัวข้อที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุด อาจเป็นเพราะรูปแบบในการนำเสนอเป็นสารคดีประเภทท่องเที่ยวผสมกับสารคดีประเภททั่วไป ดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว พิธีกรมีความเป็นธรรมชาติ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ซึ่งตรงกับหลักการเขียนบทสารคดี (กิจจา บานชื่น, 2539) มีการพิกแพกการเล่าเรื่องและมีมุขตลก ทำให้ผลการประเมินในหัวข้อนี้มีประสิทธิภาพสูง ส่วนหัวข้อที่มีประสิทธิภาพต่ำที่สุด คือ การเรียงลำดับเรื่องราวสารคดีมีความต่อเนื่อง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.88 ซึ่งอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากการตัดต่อสารคดีมีการสลับไปมาระหว่างพิธีกรทั้ง 2 คน จึงอาจทำให้ผู้ชมเกิดความสับสนได้ในบางครั้ง ซึ่งตรงกับคำกล่าวของไพโรจน์ ติรัตนกุลและนิพนธ์ ศุภศรี (2528) ที่กล่าวว่า การเรียบเรียงตัดต่อ เพื่อให้เรื่องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เหมาะสมตามที่กำหนดไว้ ไม่ก่อให้เกิดความรำคาญให้กับผู้ชม

5. การประเมินความรู้ที่ได้รับจากสารคดี ความรู้ความเข้าใจของผู้ชมเกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้นก่อนรับชมสารคดี อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 แสดงให้เห็นว่า โดยเฉลี่ยกลุ่มเป้าหมายมีความรู้เกี่ยวกับปลากัดมาก่อนแล้วระดับหนึ่ง แต่เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รับชมสารคดีแล้ว พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้นหลังจากรับชมสารคดี มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 4.38 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก แสดงว่ากลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้เกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้นเพิ่มขึ้นหลังจากชมสารคดี คิดเป็นร้อยละ 27.2

6. จุดอ่อนของสารคดี คือ เวลาในการนำเสนอยาวนานไป ไม่เป็นไปตามเวลาที่เหมาะสมของสารคดี คือ 15 – 30 นาที (สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต, 2528) ดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว การบันทึกเสียงไม่ค่อยชัดเจน ภาพมีมุมและระยะจำกัด สีสันทของภาพไม่คมชัดเท่าที่ควร ซึ่งจุดอ่อนในกรณีเหล่านี้ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและข้อจำกัดของอุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทำ นอกจากนี้ยังมีจุดอ่อนด้านเนื้อหา คือ สารคดีชุดนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถให้รายละเอียดที่ลึกในด้านวิชาการได้มากเท่าที่ควร จึงไม่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ต้องการความรู้และรายละเอียดเกี่ยวกับปลากัดในเชิงลึก

7. จุดแข็งของสารคดี คือ สื่อสามารถนำไปใช้เพื่อการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้นให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและเนื้อหา ในหัวข้อหลักเรื่องความเหมาะสมด้านการนำไปใช้ประกอบกับผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผลมาจาก เนื้อหาของสารคดีที่นำเสนอความรู้ในเบื้องต้น ไม่มีรายละเอียดซับซ้อนมากเกินไป การเรียบเรียงเนื้อหาเป็นภาษาที่เข้าใจได้ง่ายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ ให้ความบันเทิงได้ ซึ่งจากแผนพัฒนาสื่อสารมวลชนเทคโนโลยีสารสนเทศและคมนาคมเพื่อการพัฒนาคนและสังคม (พ.ศ. 2542 – พ.ศ. 2551) ระบุว่า สื่อวิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อที่ผู้ชมให้ความสำคัญและรับชมมากที่สุด ร้อยละ 90.7 ของประชากรทั้งหมด ผู้รับสื่อวิทยุโทรทัศน์ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการชมรายการข่าวและบันเทิงมากที่สุดถึงร้อยละ 93 รองลงมาคือ รายการความรู้และสารคดี ร้อยละ 60 และรายการประเภทแสดงความคิดเห็น ร้อยละ 3.8 (สุทธิ ชัตติยะ, 2544) และด้วยรูปแบบการนำเสนอสารคดีแบบผสมระหว่างสารคดีทั่วไปกับสารคดีท่องเที่ยว ที่สามารถให้สาระความรู้ ความบันเทิงได้ ทำให้ผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มเป้าหมายสนใจในสารคดีชุดนี้มากขึ้น เป็นผลให้สารคดีมีจุดแข็งที่สำคัญในข้อนี้ด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ (Conclusions and Recommendation)

สรุปผลการวิจัย

การผลิตสารคดี เรื่องการเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม เป็นการผลิตสื่อวีดิทัศน์ที่มีประสิทธิภาพ สำหรับใช้เป็นสื่อในการส่งเสริม เผยแพร่ความรู้เรื่องปลากัดในเบื้องต้น ที่ให้ทั้งสาระประโยชน์พร้อมทั้งความบันเทิง ซึ่งสารคดีชุดนี้มีรูปแบบในการนำเสนอแบบผสมระหว่างสารคดีประเภทท่องเที่ยวและสารคดีประเภททั่วไปเข้าด้วยกัน โดยมีความยาวของสารคดีทั้งหมด 32.24 นาที ผลิตด้วยโปรแกรม Adobe Premier 6.5 โปรแกรม Photoshop 7.0 และโปรแกรม Swish Max ประกอบกัน สารคดีที่เสร็จสมบูรณ์จะถูกนำมาประเมินผลความเหมาะสมด้านเนื้อหาคุณภาพการผลิต ก่อนนำไปประเมินความพึงพอใจและความเข้าใจในเนื้อหาสารคดีของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการประเมินแบ่ง ออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. การประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหาสารคดีของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน
2. การประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดีของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ จำนวน 6 ท่าน
3. แบบประเมินความพึงพอใจและความเข้าใจในเนื้อหาสารคดีของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษา คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จำนวน 50 คน

ผลการประเมิน มีดังนี้

1. ผลการประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหาสารคดี โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.17
2. ผลการประเมินคุณภาพด้านการผลิตสารคดี โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.5
3. ผลประเมินความพึงพอใจและความเข้าใจในเนื้อหาสารคดี โดยกลุ่มตัวอย่าง มีประสิทธิภาพความพึงพอใจอยู่ในระดับ ดีมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และการประเมินผลความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการรับชมสารคดีเพิ่มขึ้น ร้อยละ 27.2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการประเมินสารคดี เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม ในภาพรวมถือว่า สารคดี เรื่องการเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม มีความเหมาะสมของเนื้อหา และคุณภาพด้านการผลิตอยู่ในระดับดี และมีผลการประเมินความพึงพอใจในระดับดีมาก ซึ่ง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า สารคดีชุดนี้ สามารถนำไปเผยแพร่ให้กับ กลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่มีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องปลากัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. สามารถนำผลงานวิจัยไปปรับใช้ เพื่อผลิตสื่อสำหรับเผยแพร่ความรู้เรื่องปลากัดให้กับเกษตรกรได้
2. การผลิตสารคดีควรคำนึงถึงเทคนิคการถ่ายภาพให้สวยงาม มีมุมกล้องที่เหมาะสม และระมัดระวังในเรื่องของเวลาในการนำเสนอไม่ให้ยาวเกินไป ถ้าผู้ผลิตสารคดีสามารถถ่ายภาพได้สวยงามเหมาะสม จะเป็นผลให้เวลาในการนำเสนอที่ยาวเกินไปไม่เป็นอุปสรรคต่อการนำเสนอสารคดี

ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงานวิจัย

1. ควรมีการส่งสคริปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบก่อนดำเนินการถ่ายทำ
2. ผู้ทำการวิจัยที่เกี่ยวกับการผลิตสื่อควรมีการสำรวจสถานที่ถ่ายทำหลาย ๆ ครั้ง ก่อนเริ่มการถ่ายทำจริง
3. ผู้ผลิตสื่อควรมีการศึกษาการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตก่อนเริ่มการถ่ายทำ
4. การผลิตสื่อวิทัศน์เป็นงานที่ใช้เวลาในการผลิตนาน ดังนั้นผู้ที่ทำการวิจัยด้านนี้ ต้องมีการเขียนแผนงานดำเนินการ เร่งศึกษาหาข้อมูลตั้งแต่แรกและกำหนดวัน เวลา สถานที่ถ่ายทำให้แน่นอน ระบุวันที่สามารถถ่ายทำให้เสร็จล่วงหน้าและปฏิบัติตามแผนงานอย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้มีปัญหาในเรื่องการผลิตงานไม่ทัน
5. อุปกรณ์ในการถ่ายทำไม่มีความทันสมัย ประสิทธิภาพค่อนข้างจำกัด หากผู้วิจัยสามารถจัดหาอุปกรณ์เองได้ จะเป็นประโยชน์ต่อการผลิตชิ้นงานเป็นอย่างมาก
6. การประเมินด้านในต่าง ๆ ควรมีการติดต่อกับผู้ประเมินไว้ล่วงหน้า และกำหนดวัน เวลา ในการประเมินที่แน่นอน เพื่อให้การประเมินเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- กิจจา บานชื่น. 2539. การพัฒนาเกณฑ์การติดตามผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการผลิต
วิทย์ทัศน์เพื่อการศึกษา. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร.
- เกตุณี ไชติกเสถียร. 2523. การใช้เทคโนโลยีทางการสอนในห้องเรียน. เอกสารประกอบการ
สอนเทคโนโลยี 320. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ก้องเกียรติ สุขเกษม. 2543. การประเมินวิทย์ทัศน์รายการเกษตรวันใหม่ของเกษตรกรรม
กรมส่งเสริมการเกษตร กรณีศึกษาเกษตรกรรมผู้นำในอำเภอบางกรวย จังหวัด
นนทบุรี. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ชาติ ไชยณรงค์. 2548. ปลา กัด. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ฐานเกษตรกรรม.
- ชิน คล้ายปาน. 2528. เทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์. กรุงเทพมหานคร : คณะอนุกรรมการ
กลุ่มโสตทัศนศึกษา.
- ชัย เกียรติเนียรนาท. 2546. "พันธุศาสตร์ของปลากัดและการพัฒนาปลากัดทางมรดกชาติไทย".
จุลสารพันธุศาสตร์. ปีที่ 25 (ฉบับพิเศษ) : 26-36.
- ชัย เกียรติเนียรนาท. 2548. สัมภาษณ์. 25 กรกฎาคม 2548.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2526. การบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ณรงค์ สมพงษ์. 2530. สื่อเพื่องานส่งเสริมเผยแพร่. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายสื่อการศึกษา
สำนักงานส่งเสริมและฝึกอบรม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บางเขน.
- ธนากร ฤทธิไธสง. 2545. คู่มือการเพาะเลี้ยงและการคัดสายพันธุ์ปลากัดฉบับสมบูรณ์.
กรุงเทพมหานคร : เพ็ญบุญ.
- ธนิศ ภูศิริ, สมาน งามสนิท, สุภรณ์ ชัยะเวฬุ และอรุณ เดิศจรยรักษ์. 2531. การผลิตรายการ
วิทยุโทรทัศน์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธวัช ดอนสกุล. 2530. การศึกษากระบวนการผสมพันธุ์และการเพาะเลี้ยงปลากัดไทย.
ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นงพงา พลอยสายทอง. 2546. คู่มือปลากัด. กรุงเทพมหานคร : เพ็ท-แพดดัน พับลิชชิ่ง.
- นภาพรณ อัจฉริยะกุล, ปมข ศุภสาร และจำนง รังสิกุล. การจัดการรายการวิทยุโทรทัศน์.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- นิรนาม. 2544. **คู่มือสัตว์เลี้ยงสวยงามร่วมสมัย ชุดที่2 ปลากัด**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ สัตว์เศรษฐกิจเมกกาซีน.
- นิรนาม. 2548. **คู่มือปลากัดแฟนซี**. สมุทรปราการ.เมืองเกษตรเมกกาซีน จำกัด.
- ปัญญา สุวรรณสมุทร. 2545. **ปลากัด**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์เกษตรสาสน์.
- ปมูข ศุภสาร, ทิพย์เกสร บุญอำไพ และเดชา จันทภาษา. 2530. **การผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ประหยัด จีระวรพงษ์. 2522. **เทคโนโลยีทางการสอน**. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรวัฒนา.
- ปาริชาติ เสนาโนฤทธิ. 2539. **รายการสารคดีชุด สารศิลป์ในสยาม ตอน "สีเหลืองในเมืองไทย"**. ปรินญาณิพนธ์ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรังสิต กรุงเทพมหานคร. "ปลากัด" 2548. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.geocities.com/plakatthai>. [2548 , มิถุนายน 3]
- ไพโรจน์ ตีรณธนากุล และนิพนธ์ ศุภศรี. 2528. **เทคนิคการผลิตรายการวิดีโอเทปเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ราชบัณฑิตยสถาน 2548. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.royin.go.th/thai-project.html>. [2548, กันยายน 1]
- ร่วมศักดิ์ แก้วปลั่ง และอนันธนา อังกินันท์. 2531. **วิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์.
- วิจิตร รักดีรัตน์, ธนิต ภูศิริ, สมาน งามสนิท, สุภรณ์ ชัยยะเวฬุ และอรุณฯ เลิศจรรยาภักษ์. 2531. **การผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรพจน์ อุดมสรยุทธ. 2539. **รายการสารคดีทางวิทยุโทรทัศน์ชุด "สองศิลป์" ตอน ประติมาสถาปัตยกรรม**. ปรินญาณิพนธ์ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรังสิต กรุงเทพมหานคร.
- วารินทร์ รัศมีพรหม. 2531. **สื่อการสอนทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- วิรุฬห์ ลีลาพฤทธิ์. 2529. **เทคโนโลยีทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- วสันต์ อดิศักดิ์. 2533. **เทคโนโลยีการผลิตสื่อทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2537. การโฆษณาและการส่งเสริมการตลาด : กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช.
- ศุภชัย นิลวานิช. 2544. เลี้ยงปลากัดให้สวย-เก่ง. กรุงเทพฯ : บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน).
- สุदारัตน์ บวรศุภกิจกุล. 2544. ศักยภาพการผลิตปลากัดเพื่อการส่งออก. วิทยานิพนธ์ระดับ
ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.
- สุทธิ ชาติติยะ. 2544. การประเมินและวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ จำนวน 8 รายการ ของ
สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ทั่วราชอาณาจักร.
กลุ่มงานวิชาการส่วนผลิตรายการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11.
- สุทัศน์ บุรีภักดิ์. 2528. ถ่ายภาพและภาพยนตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- สุรชัย สีชาบัณฑิต. 2528. วิทยุและโทรทัศน์การศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- เสาวรีย์ ตะโพนทอง และนิตยา สิทธิโชค. 2544. การศึกษาศักยภาพการผลิตและการตลาด
ปลากัดหม้อเพื่อการส่งออก. โครงการสนับสนุนทุนวิจัยจากเงินรายได้. สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อนันต์ธนา อังกนันท์ และเกื้อกุล ภูมิรัตน์. 2532. สื่อมวลชนและประชาสัมพันธ์เพื่อการศึกษา.
(พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อิสระ สิงหาต. 2548 [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : [http://www.school.net/library/
create-web/10000/science/10000-1874.html](http://www.school.net/library/create-web/10000/science/10000-1874.html). [2548, มิถุนายน 3]

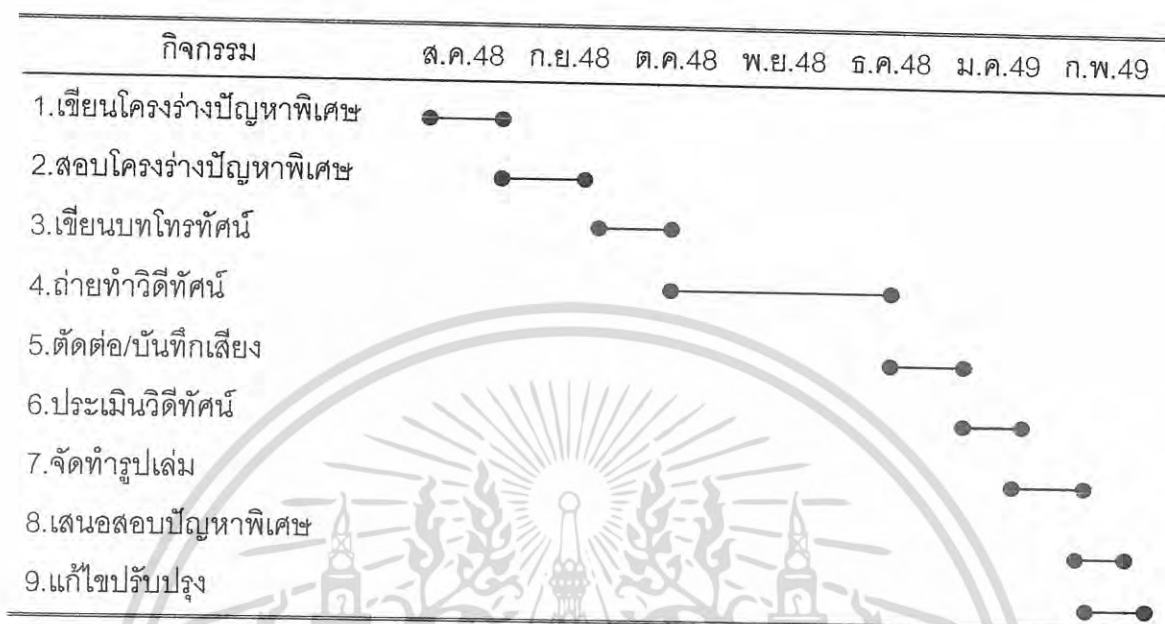

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 ระยะเวลาดำเนินงานวิจัย

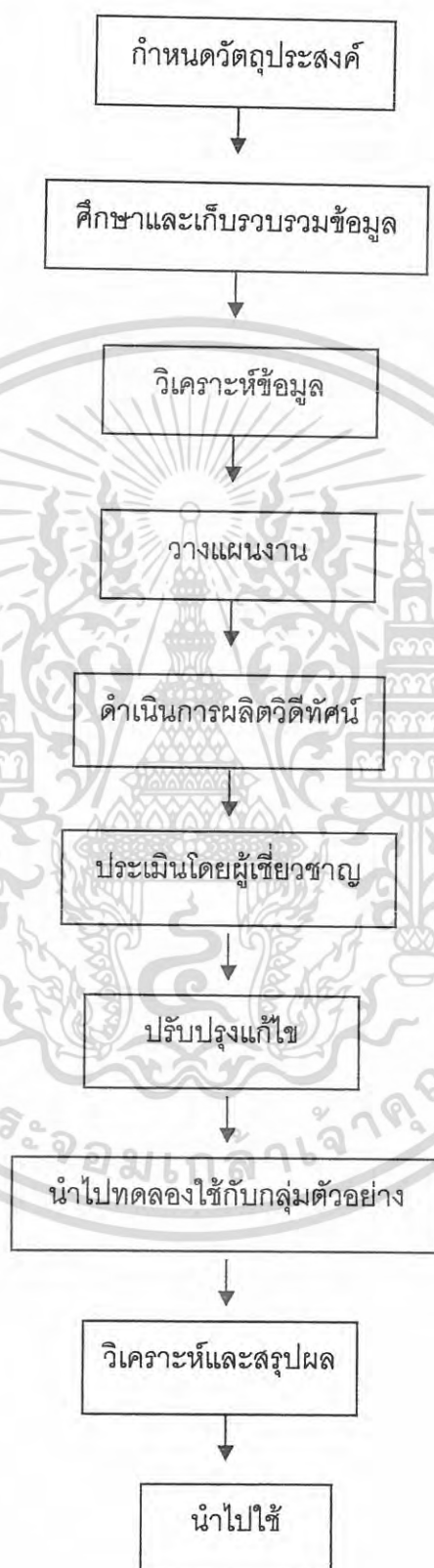

งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย

1. ม้วนวีดีโอ	800	บาท
2. ตลับเทปเปล่า	50	บาท
3. แผ่นซีดี	100	บาท
4. ค่าเดินทาง	2,000	บาท
5. ค่าถ่ายเอกสาร	1,000	บาท
6. ค่าพิมพ์งาน	700	บาท
7. ค่าเช่าเล่ม	100	บาท
รวม	4,750	บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข.

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ
- แบบประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหา (แบบประเมินผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา)
- แบบประเมินคุณภาพด้านการผลิต (แบบประเมินผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ)
- แบบประเมินความพึงพอใจ (แบบประเมินกลุ่มตัวอย่าง)
- บทวิดิทัศน์สารคดี
- ภาพบรรยายภาคการประเมินของกลุ่มตัวอย่าง
- ภาพตัวอย่างสารคดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

1. รศ. ศักดิ์ชัย ชูโชติ

วุฒิการศึกษา : วท.ม (วิทยาศาสตร์การประมง)

อาชีพ : รับราชการ

ตำแหน่ง : หัวหน้าภาควิชาวิทยาศาสตร์การประมง

หน่วยงาน : ภาควิชาวิทยาศาสตร์การประมง คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. ผศ.สมชาย หวังวิบูลย์กิจ

วุฒิการศึกษา : ปริญญาโท

อาชีพ : รับราชการ

ตำแหน่ง : อาจารย์

หน่วยงาน : ภาควิชาวิทยาศาสตร์การประมง คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

3. อาจารย์ปวีณา ทวีกิจการ

วุฒิการศึกษา : Ph.D

อาชีพ : รับราชการ

ตำแหน่ง : อาจารย์

หน่วยงาน : ภาควิชาวิทยาศาสตร์การประมง คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ กลุ่มที่ 1

1. ผศ.สุขุมารณ์ ชันธุ์ศรี

วุฒิการศึกษา : ปริญญาโท

อาชีพ : รับราชการ

ตำแหน่ง : หัวหน้าภาควิชาเทคนิคเกษตร

หน่วยงาน : ภาควิชาเทคนิคเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. ดร.สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช

วุฒิการศึกษา : ปริญญาเอก

อาชีพ : รับราชการ

ตำแหน่ง : รองคณบดี

หน่วยงาน : ภาควิชาเทคนิคเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

3. อาจารย์ณอมนวล สีหะกุลัง

วุฒิการศึกษา : MA. Mass Communication

อาชีพ : รับราชการ

ตำแหน่ง : อาจารย์

หน่วยงาน : ภาควิชาเทคนิคเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ กลุ่มที่ 2

1. คุณพັນธนา บุญยรัตเศรณี

วุฒิการศึกษา : ปริญญาโท นิเทศศาสตร์ สื่อสารมวลชน

อาชีพ : สื่อมวลชน

ตำแหน่ง : กรรมการผู้จัดการ

หน่วยงาน : บริษัทโลลามีเดีย จำกัด

2. คุณกนกวรรณ มีแก้ว

วุฒิการศึกษา : ปริญญาตรี

อาชีพ : สื่อมวลชน

ตำแหน่ง : กรรมการผู้จัดการ

หน่วยงาน : บริษัทมั่งคั่งเฮด ครีเอทีฟ จำกัด

3. คุณเรณูภา โนสูงเนิน

วุฒิการศึกษา : ปริญญาตรี

อาชีพ : ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์

ตำแหน่ง : โปรดิวเซอร์

หน่วยงาน : บริษัทเฟซ มีเดีย จำกัด

แบบประเมินสื่อวีดิทัศน์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

สารคดี เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักรู้แห่งสยาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อใช้วีดิทัศน์ที่ผลิตในรูปแบบสารคดี เรื่องการเดินทางของปลากัดนักรู้แห่งสยาม เป็นสื่อในการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้น พร้อมทั้งให้ความบันเทิงแก่กลุ่มเป้าหมาย

2. เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ตระหนักถึงความสำคัญ ทราบถึงประวัติความเป็นมา ชนิดสายพันธุ์และกระบวนการเพาะเลี้ยงปลากัด ปลากัดประจำชาติของประเทศไทย

กลุ่มเป้าหมาย

นักศึกษา คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ความยาวของวีดิทัศน์ : 33.11 นาที

คำชี้แจง

ให้ผู้เชี่ยวชาญชมสารคดีเพื่อการส่งเสริมเผยแพร่ ที่ให้สาระความรู้พร้อมด้วยความบันเทิง เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักรู้แห่งสยาม และให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินหลังจากการรับชมสารคดี โดยประเมินจากหัวข้อที่กำหนด ให้เรียงตามหัวข้อในการทำเครื่องหมายถูก (✓) ตามระดับความคิดเห็นของท่าน

ในแบบประเมินทดสอบแต่ละหัวข้อ การให้คะแนนให้ใช้วิธีการให้คะแนนตามน้ำหนักที่ท่านเห็นควรว่าเหมาะสม ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ดีมาก
- 4 หมายถึง ดี
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินความเหมาะสมด้านเนื้อหา

สารคดี เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักรู้แห่งสยาม

ชื่อ.....นามสกุล.....

อายุ.....ปี เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

วุฒิการศึกษา.....

อาชีพ.....ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ความเหมาะสมของเนื้อหา					
1. เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
2. ความถูกต้องของเนื้อหา					
3. การเรียงลำดับเนื้อหา					
4. ความทันสมัยของเนื้อหา					
5. ปริมาณเนื้อหา					
6. เนื้อหาเหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย					
7. ภาษาเหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย					
8. ความสมบูรณ์ของเนื้อหา					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ความเหมาะสมด้านสื่อและการนำไปใช้					
1. รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ					
2. รูปแบบการนำเสนอทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย					
3. ความสอดคล้องระหว่างภาพและเนื้อหา					
4. ความชัดเจนของภาพ					
5. ความชัดเจนของตัวอักษร					
6. เสียงบรรยายและเสียงประกอบ					
7. เวลาในการนำเสนอ					
8. การนำไปใช้เพื่อการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปลาคัดในเบื้องต้น					
9. สื่อสามารถให้ความบันเทิงได้					
10. สื่อเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินสื่อวิทัศน์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

สารคดี เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อใช้วิทัศน์ที่ผลิตในรูปแบบสารคดี เรื่องการเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม เป็นสื่อในการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้น พร้อมทั้งให้ความบันเทิงแก่กลุ่มเป้าหมาย

2. เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ตระหนักถึงความสำคัญ ทราบถึงประวัติความเป็นมา ชนิดสายพันธุ์และกระบวนการเพาะเลี้ยงปลากัด ปลากัดประจำชาติของประเทศไทย

กลุ่มเป้าหมาย

นักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ความยาวของวิทัศน์ : 33.11 นาที

คำชี้แจง

ให้ผู้เชี่ยวชาญชมสารคดีเพื่อการส่งเสริมเผยแพร่ ที่ให้สาระความรู้พร้อมด้วยความบันเทิง เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม และให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินหลังจากการรับชมสารคดี โดยประเมินจากหัวข้อที่กำหนด ให้เรียงตามหัวข้อในการทำเครื่องหมายถูก (✓) ตามระดับความคิดเห็นของท่าน

ในแบบประเมินทดสอบแต่ละหัวข้อ การให้คะแนนให้ใช้วิธีการให้คะแนนตามน้ำหนักที่ท่านเห็นควรว่าเหมาะสม ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ดีมาก
- 4 หมายถึง ดี
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินคุณภาพด้านการผลิต

วิทัศน์เชิงสารคดี เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม

ชื่อ.....นามสกุล.....
 อายุ.....ปี เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
 วุฒิการศึกษา.....
 อาชีพ.....ตำแหน่ง.....
 หน่วยงาน.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ความเหมาะสมของเนื้อหา					
1. เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
2. ปริมาณเนื้อหา					
3. การเรียงลำดับเนื้อหา					
ความเหมาะสมของเทคนิคการนำเสนอ					
1. ความชัดเจนของภาพ					
2. ความสอดคล้องระหว่างภาพและเนื้อหา					
3. ขนาดตัวอักษร					
4. ความสวยงามและสีสันตัวอักษร					
5. ความเหมาะสมของกราฟฟิก					
6. ความเหมาะสมและความสวยงามของไตเติ้ล					
7. เทคนิคการตัดต่อลำดับภาพ					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
8. ความเหมาะสมของเสียงเพลงประกอบเนื้อหา					
9. จังหวะในการบรรยาย					
10. การบรรยายถูกต้องตามภาษาและอักขระ					
11. ความชัดเจนระหว่างเสียงบรรยาย และเสียงเพลงประกอบ					
12. เวลาในการนำเสนอ					
ความเหมาะสมด้านการนำไปใช้					
1. การนำไปใช้เพื่อการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้น					
2. สื่อน่าสนใจและสามารถให้ความบันเทิงได้					
3. สื่อเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินความพึงพอใจ

สารคดี เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อใช้วิดิทัศน์ที่ผลิตในรูปแบบสารคดี เรื่องการเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม เป็นสื่อในการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้น พร้อมทั้งให้ความบันเทิงแก่กลุ่มเป้าหมาย

2. เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ตระหนักถึงความสำคัญ ทราบถึงประวัติความเป็นมา ชนิดสายพันธุ์และกระบวนการเพาะเลี้ยงปลากัด ปลาประจำชาติของประเทศไทย

กลุ่มเป้าหมาย

นักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คำชี้แจง

ให้กลุ่มเป้าหมายชมสารคดีเพื่อการส่งเสริมเผยแพร่ ที่ให้สาระความรู้พร้อมด้วยความบันเทิง เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม และให้กลุ่มเป้าหมายทำการประเมินหลังจากการรับชมสารคดี โดยประเมินจากหัวข้อที่กำหนด ให้เรียงตามหัวข้อในการทำเครื่องหมายถูก (✓) ตามระดับความคิดเห็นของท่าน

ในแบบประเมินทดสอบแต่ละหัวข้อ การให้คะแนนให้ใช้วิธีการให้คะแนนตามน้ำหนักที่ท่านเห็นสมควรว่าเหมาะสม ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ดีมาก
- 4 หมายถึง ดี
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินความพึงพอใจ

สารคดี เรื่อง การเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม

เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง อายุ.....ปี
 ภาควิชา.....ชั้นปีที่.....
 คณะ.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ความพึงพอใจในสารคดี					
1. รูปแบบการนำเสนอมีความน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ					
2. การพูดและการนำเสนอของพิธีกรน่าสนใจ น่าติดตาม					
3. การเรียงลำดับเรื่องราวสารคดีมีความต่อเนื่อง					
4. สีสด ความสวยงามและความชัดเจนของภาพ					
5. ภาพสื่อความหมายได้ชัดเจน					
6. ความเหมาะสม ความสวยงามของกราฟฟิก					
7. การบรรยายชัดเจน เข้าใจง่าย					
8. ดนตรีประกอบและเสียงประกอบเหมาะสม					
9. เวลาในการนำเสนอ					
10.ความบันเทิงที่ได้จากการชมสารคดี					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ความเข้าใจในเนื้อหาของสารคดี					
1. เนื้อหาของสารคดีเข้าใจง่าย					
2. การดำเนินเรื่องตามเนื้อหาเหมาะสม กระชับ					
3. ความรู้ ความเข้าใจของผู้ชมเกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้น ก่อนรับชมสารคดี					
4. ความรู้ ความเข้าใจของผู้ชมเกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้น หลังรับชมสารคดี					
5. ผู้ชมสามารถนำความรู้ที่ได้จากการรับชมสารคดีไปใช้ประโยชน์ได้					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทวิทยทัศน์ สารคดีชุดการเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม

รายการ : รายการสารคดี การเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม

วัตถุประสงค์ : เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปลากัดในเบื้องต้น

ผู้เขียนบท : นายสรสวัสดิ์ ยมเกิด และ นางสาวอิพร จันทระประทิน

สคริป รายการสารคดีชุดการเดินทางของปลากัดนักสู้แห่งสยาม

ความยาว 32.24 นาที

ลำดับ	ภาพ	ขนาด ภาพ	เสียง	เวลา (นาที)
1	ตราสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณ ทหารลาดกระบังเสนอ... ตรารายการ		ดนตรี	
2	ผู้ดำเนินรายการขายเปิด รายการพูดถึงเรื่องของ ปลาสวยงาม	MS	สวัสดิ์ครับถ้าจะพูดถึงเรื่องปลา สวยงามแล้วนอกจากปลาคาร์ฟที่ทุก คนรู้จักกันคืออยู่แล้วยังมีปลาสวยงาม ชนิดอื่นๆอีกมากมาย แต่ถ้าวันนี้ให้ คุณผู้ชมลองนึกถึงปลาสวยงามมาสัก ชนิด คุณผู้ชมจะนึกถึงปลาอะไร	1
3	สัมภาษณ์ผู้ร่วมรายการ	MS	ปลาหมอสี...ปลาทอง...ปลา การ์ตูน...ปลาทอง...	1
4	ผู้ดำเนินรายการขาย(ต่อ)	LS	หลากหลายความคิดเห็นกันไปนะ ครับเกี่ยวกับเรื่องของปลาแต่วันนี้ผม จะพาคุณผู้ชมไปรู้จักกับปลากัด ปลา ที่ได้ชื่อว่าเป็นปลาของคนไทยและ รู้จักกันในนามของนักสู้แห่งสยาม	1
5	ปลากัดหลากหลายสี		ดนตรี	
6	ผู้ดำเนินรายการขาย(ต่อ)	LS	คุณอิพร จันทระประทิน และคุณ อัจฉริยา แจ่มใส กำลังเกาะติดการ เดินทางของปลากัด	2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ภาพ	ขนาด ภาพ	เสียง	เวลา (นาที)
(ต่อ)	กราฟิก การเดินทางของ ปลากัดนักสู้แห่งสยาม	LS	ตั้งแต่ในฟาร์มตัวเล็กๆ ไปจนถึง ร้านค้าขนาดใหญ่ที่ส่งขายปลากัด ทั้งหมดติดตามได้ในรายการของเรา วันนี้ สารคดีชุดการเดินทางของปลา กัคนักสู้แห่งสยามครับ..ดนตรี	
8	ตลาดนัดจตุจักร	LS	ดนตรี	3
9	ผู้ดำเนินรายการหญิง ทั้ง 2 คน	MS	ท่านผู้ชมคะ ตอนนี้เราสองคนอยู่ที่ ตลาดนัดจตุจักรคะ ซึ่งมองไปทางไหน ก็จะเห็นปลามากมายหลายชนิด และ มาจากหลายๆที่ด้วยคะ เราจะมา ติดตามการเดินทางของปลากัด ปลา ตัวเล็กที่น่ารายได้เข้าประเทศได้เป็น อันดับหนึ่งในบรรดาปลาสวยงาม ทั้งหมดคะ ปลากัดมาจากที่ไหน คน ซื้อซื้อไปทำอะไร และทำไมถึงเรียกว่า ปลากัด วันนี้รู้กันคะ	3
10	ร้านค้าปลากัดต่างๆ		ดนตรี	
11	ผู้ดำเนินรายการหญิง (เหมียว)	MS	สวัสดีคะ พี่ชายปลาที่นี้ มานานรึยังคะ..	1
12	แม่ค้าปลากัด	MS	ขายมา 3 ปี	1
13	ผู้ดำเนินรายการหญิง (เกด)	MS	ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นใครคะ	1
14	แม่ค้าปลากัด	MS	มีทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ไปจนถึงคนแก่เลย	1
15	ผู้ดำเนินรายการหญิง (เหมียว)	MS	ปลาที่นำมาขายส่วนใหญ่ได้มาจาก ที่ไหนคะ	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ภาพ	ขนาด ภาพ	เสียง	เวลา (นาที)
16	แม่ค้าปลากัด	MS	มีจากนครสวรรค์ จะเชิงเทรา กาญจนบุรี ก็มีจากฟาร์มที่เลี้ยงกับที่ เขาไปจับจากทุ่งนา	1
17	ผู้ดำเนินรายการหญิง (เกด)	MS	แล้วลูกค้าเขาซื้อไปทำอะไรคะ	1
18	แม่ค้าปลากัด	MS	ซื้อไปก๊าด บางทีก็ซื้อไปเลี้ยงก็มีเลี้ยงไว้ สวยงามเป็นปลาสวยงาม	3
19	ผู้ดำเนินรายการหญิง ทั้ง 2 คน	MS	แล้ววันนี้เราก็ได้รู้จะคะว่าปลากัดที่ นำมาขายที่ตลาดนัดชั้นเดียฯ ก็จะมีมา จาก 2 ที่ด้วยกันซึ่งเหมียวจะเดินทาง ไปที่ฟาร์มของปลากัด ส่วนเกดจะไป ลุยทุ่งเลยไปจับปลากัดทุ่งแบบสดๆ รับรองสนุกแน่ แล้วเราจะกลับมาที่นี่ อีกครั้งคะ	4
20	กราฟิก		ปลากัดที่มาจากส่วนใหญ่จะเดินทาง มาจากราชบุรี เพชรบุรี นครสวรรค์ และกาญจนบุรีคะซึ่งวันนี้เราเลือก เดินทางไปที่ฟาร์มของพี่หนูยที่ สาธิตเบตต้าฟาร์ม จังหวัดกาญจนบุรี	1
21	สาธิตเบตต้าฟาร์ม	LS	ดนตรี	
22	ผู้ดำเนินรายการหญิง (เหมียว)	MS	สวัสดิ์คะพี่หนูย พี่ทำไม่ถึงสนใจเลี้ยง ปลากัดละคะ ทั้งๆที่ปลาสวยงามก็มี หลายชนิด	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ภาพ	ขนาด ภาพ	เสียง	เวลา (นาที)
23	พื้หนุ่ย	MS	ไม่รู้สิ มันมีเส้นไหมมากกว่าปลา สวยงามแบบอื่นๆ อย่างน้อยมันพอง กันได้ มันกัดกัน ปลาตัวอื่นมันไม่กัด กันนะ	2
24	ผู้ดำเนินรายการหญิง (เหมียว)	MS	พื้หนุ่ยคะ ทำไมเขาถึงเรียกว่าปลากัด ละคะ ประวัติของมันเป็นมาอย่างไร คะ	1
25	พื้หนุ่ย	LS MS	ประวัติจริงๆไม่แน่ใจว่าเป็นมาอย่างไร แต่ได้ก็มาเราก็เห็นแล้ว จากเมื่อ ก่อนที่ชื่อมากัดกันเล่นๆตอนเด็กตัว ละแค่ 5 บาท 10 บาท ตอนนี้อยู่หัน มาทำเป็นธุรกิจเลย แล้วก็มีกา รพัฒนาสีสัน รูปแบบใหม่เกิดขึ้น มากมายหลากหลายพันธุ์ ทั้งฮาล์ฟ มูน คราวน์เทล ปลากัดหม้อ หม้อ ฮาล์ฟ	3
26	ผู้ดำเนินรายการหญิง (เหมียว) พื้หนุ่ย (เหมียว) พื้หนุ่ย	MS MS MS	ฟังพื้แล้วรู้สึกว่ปลากัดมีหลายแบบ อยากให้พื้ลองเล่าให้ฟังหน่อยว่าปลา กัดมีกี่พันธุ์ อะไรบ้าง อย่างประเภทจะเป็นหางสั้น หางยาว พื้ช่วยอธิบายลักษณะของหางสั้นและ หางยาว ฮาล์ฟมูน คราวน์เทล ปกติ เรียกปลากัดหม้อทั้งหมดรีปาว ปกติที่ชาวบ้านเก็บมาจะเก็บไว้ใน หม้อดินเขาเลยเรียกว่าปลากัดหม้อ ถ้ามีลักษณะสีเดียวก็จะเรียกสีเดียว สองสีก็มีสองสีขึ้นไป...	11

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ภาพ	ขนาด ภาพ	เสียง	เวลา (นาที)
27	(เหมียว)	MS	ลายหินอ่อนเป็นไงคะ....	1
28	(เหมียว)	MS	ปลากัดหม้อ แล้วยังมีปลากัดอื่นๆอีก รึป่าวคะ	2
	พี่หนูย	MS	จะมีปลากัดทุ่ง ที่อยู่ตามท้องทุ่งนา...	
29	กราฟิก รถเดินทางไป จะเชิงเทรา	LS	ดนตรี	
30	ผู้ดำเนินรายการหญิง (เกด)	MS	ตอนนี้เราอยู่ที่ อ.พนมสารคามคะ เรา จะไปที่ฟาร์มของพี่เล็กไปดูกันว่าปลา กัดทุ่งเขาจับกันอย่างไร ไปกันเลยคะ	1
31	ฟาร์มดาวเล็กปลากัด		ดนตรี	
32	ผู้ดำเนินรายการหญิง (เกด)	MS	สวัสดีคะพี่เล็ก อยากให้พี่เล็กอธิบายลักษณะของ ปลากัดทุ่งหน่อยคะ	3
33	พี่เล็ก	MS	ลักษณะตัวจะเล็ก สีจะเข้มเกร็ดเขียว ประปราย ถ้าจะจับปลากัดต้องจับ ช่วงฤดูฝนลักษณะที่จะอยู่ได้จะต้องมี น้ำซับ จะเป็นตาน้ำเล็กๆ ผุดขึ้นมาจะ เป็นพื้นที่ขึ้นแพะ	7
34	ผู้ดำเนินรายการหญิง (เกด) พี่เล็ก	MS	จ้ะวันนี้ให้พี่เล็กพาไปจับปลากัดทุ่ง กันหน่อยได้ไหมคะ ได้เลยครับ	3
35	ผู้ดำเนินรายการหญิง (เกด) พี่เล็ก	MS	เราใช้อุปกรณ์อะไรบ้างคะ ก็จะมีสวิงกับกระชอนเท่านั้นเอง	2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ภาพ	ขนาด ภาพ	เสียง	เวลา (นาที)
36	กลางทุ่งนา	MS LS	พี่เล็กกำลังจับปลากัดทุ่งตามมุมต่างๆ	9
37	ตัดภาพมาที่ฟาร์มของ พี่น้องกับเหมียว	MS	เราจะดูอย่างไรคะว่าตัวไหนตัวผู้ตัว ไหนตัวเมีย ลักษณะวอดเป็นไงคะ	3
38	ปลาตัวผู้ตัวเมียอยู่ ด้วยกัน	MS LS	พอตัวผู้และตัวเมียอยู่ด้วยกันแล้วตัว ผู้จะรัดตัวเมียให้ไข่ออกมา พอลูก ออกมาก็จะเลี้ยงด้วยไรแดงที่พี่น้อง เพาะเองสดๆเลยละคะพออายุได้ 4 เดือนก็จะเข้าสู่กระบวนการแพ็กปลา ต่อไปคะ	5
39	การแพ็กปลา	MS LS	ราคาปลากัดที่ส่งขายที่ตลาดนัด ชั้นเดียส์ส่วนใหญ่ราคาจะอยู่ที่ตัวละ 15-20 บาท ปลากัดที่แพ็กเสร็จแล้ว จะถูกส่งไปที่สนามบินเพื่อรอบิน ลัดฟ้าไปต่างประเทศต่อไปคะ ราคา ส่งออกจะอยู่ที่ 400 บาทต่อตัวคะ เรา ไปดูที่ฉะเชิงเทรากันบ้างดีกว่าไม่รู้ว่ พี่เล็กกับเกดจะจับปลากัดทุ่งได้กี่ตัว แล้ว	5
40	ตัดภาพมาที่เกดกับพี่เล็ก พูดคุยกันอยู่ที่ทุ่งนา	MS LS CU	จับปลากัดทุ่งได้พอดี พูดถึงเรื่องการ อยู่อาศัย อาหารการกิน ศัตรูของปลา กัฏทุ่ง ความน่าสนใจเสน่ห์ของมัน รวมถึงการอนุรักษ์	10
41	กลับมาที่ฟาร์มของ พี่น้องอีกครั้ง	MS LS CU	การดูแลเพาะเลี้ยงก่อนที่จะนำ ออกจำหน่ายออกสู่ตลาด	4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ภาพ	ขนาด ภาพ	เสียง	เวลา (นาที)
42	ตัดภาพมาที่พบกับพี่เล็ก เกิด พี่เล็ก เกิด พี่เล็ก	MS MS MS MS	ราคาปลากัดทุ่งอยู่ที่เท่าไรคะ ตัวละประมาณ 20 บาท ต่อตัวถ้าขาย ส่งไปอีกจนถึงมือผู้บริโภคต่อไปราคา ก็จะอยู่ที่ 100-200 บาท พี่เล็กขายที่ไหนบ้างคะ ส่งเข้าตลาดนัดสวนจตุจักรชั้นเดีย	6
43	พี่เล็กจับปลากัด และแพ็กปลาเพื่อส่งออก ไปจำหน่าย	MS LS CU	ดนตรี	
44	เกิด	MS	คุณผู้ชมคะนี่ก็เป็นปลาที่แพ็กเสร็จ เรียบร้อยแล้ววันนี้เราจะไปส่งปลาที่ ตลาดนัดชั้นเดียกันไปกันเลยคะ	1
45	ตลาดนัดชั้นเดียเข้ามิด		ดนตรี	
46	ตลาดนัดชั้นเดีย	LS	ตอนนี้เป็นเวลาเข้ามิดที่ตลาดนัด ชั้นเดียคะ เราได้เห็นพ่อค้าแม่ค้า มากมายที่มารอซื้อปลาแต่เข้าตรูเลย ละคะ เราไปดูกันนะคะว่าคนที่เขาซื้อ ปลากัดเขาซื้อไปทำไม	3
47	สัมภาษณ์ผู้ซื้อปลา	CU MS MS	ซื้อไปเลี้ยงเพื่อความสวยงาม ซื้อไปเลี้ยงครับ ถ้าเป็นปลากัดหม้อก็จะซื้อไปกีด	
48	ผู้ดำเนินรายการหญิง ทั้ง 2 คน	MS LS	ที่นี่เป็นสนามประลองปลากัดคะ เรา เข้าไปดูกันดีกว่าคะ ไปดูสิว่าเขากัด กันทำไม	2
49	การกีดปลากัด	MS LS	ดนตรี	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

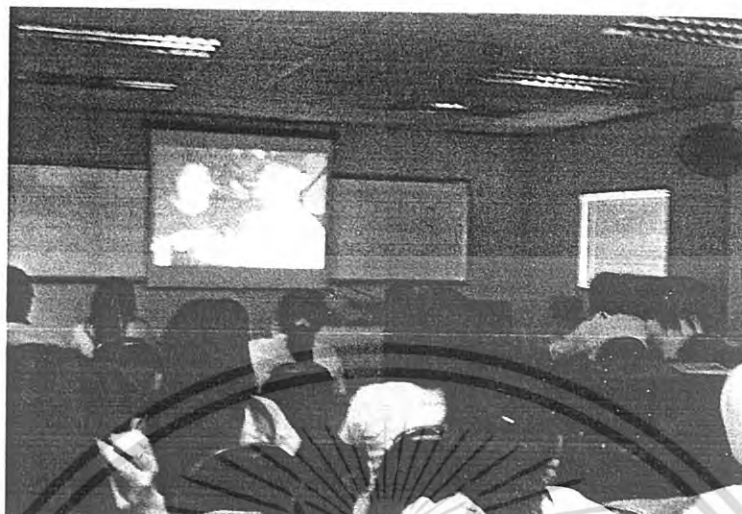
ลำดับ	ภาพ	ขนาด ภาพ	เสียง	เวลา (นาที)
50	ผู้ดำเนินรายการหญิง ทั้ง 2 คน	MS	ปลากัดที่นำมามากัดกันนี้ก็เพื่อที่จะ ได้ทราบว่าปลาคอกไหนที่แข็งแรง ที่สุด แท้จริงแล้วก็เพื่อทดสอบความ แข็งแรงของปลากัดนั่นเองคะ	1
51	ปลากัด	CU	แล้วเราก็ได้รู้แหละคะว่าปลายทางของ ปลากัด ก็คือซื้อไปเลี้ยงเพื่อความ สวยงาม หรือไม่ก็ซื้อไปกัดกันเพื่อการ กีฬาคะ	1
52	ผู้ดำเนินรายการหญิง ทั้ง 2 คน	MS	เราเดินทางมาที่ตลาดนัดชั้นเดีย้อีก ครั้งเพื่อมาส่งปลากับพี่เล็กแต่ตอนนี พี่เล็กก็กำลังจะยุ่งกับการส่งปลาอยู่ คะ ปลากัดจะมีที่ขายที่นี่ก็จะมาจาก 2 แห่งด้วยกัน คือที่มาจากฟาร์มและ จากทุ่งนาคะ ปลาส่วนหนึ่งจากฟาร์ม ส่วนหนึ่งก็จะถูกส่งออกไปจำหน่ายยัง ต่างประเทศด้วย แต่ไม่ว่าปลากัดจะมี ที่มาจากไหน และสิ้นสุดปลายทางอยู่ที่ ใด ก็อย่าลืมนะคะว่าปลากัดเป็นปลา ของคนไทยเราต้องช่วยกันดูแลรักษา เพื่อให้ปลากัดอยู่กับคนไทยนานคะ อย่าลืมนะคะว่าปลากัดเป็นสัตว์เลี้ยง ควรจะดูแลและเอาใจใส่เขาให้ดีๆ ช่วย ๆ กันดูแลนะคะ...	4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ภาพ	ขนาด ภาพ	เสียง	เวลา (นาทีก)
53	ผู้ดำเนินรายการชาย(คู่)	MS MS MS	ด้วยลักษณะของปลากัดที่มีนิสัยดุต้น และรักการต่อสู้ อีกทั้งยังมีถิ่นกำเนิด แท้ ๆ อยู่ในประเทศไทยทำให้ปลากัด ได้ชื่อว่าเป็นนักรู้แห่งสยามครับ คุณค่าของปลากัดไม่ได้สิ้นสุดอยู่แค่ บ้านเราเท่านั้นครับ หากแต่ปลากัด บางส่วนยังถูกส่งออกไปจำหน่ายยัง ต่างประเทศในรูปแบบสินค้าทางด้าน การเกษตร ดึงมูลค่ากลับสู่ประเทศได้ อย่างมหาศาล สิ้นสุดการเดินทางของปลากัดคือ รอยยิ้มของทุกคนครับไม่ว่าจะซื้อไป เพื่อความสวยงามหรือซื้อไปกักกันทุก สิ่งนำมาซึ่งรอยยิ้มและความสุขของ คนทั่วไปครับ หวังว่าคุณผู้ชมจะได้รับทั้งรู้ บันเทิง ครบถ้วนบนสารคดีชุดนี้นะครับ หหมด เวลาของเราทั้งสามคนแล้ว ผม คุณ อธิพร คุณอัจฉริยา ลาคุณผู้ชมไป ก่อน สวัสดีครับ	2
54	กราฟิก ขอขอบคุณ		ดนตรี	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพการประเมินสารคดี

ภาพที่ 1 กลุ่มตัวอย่างชมสารคดี

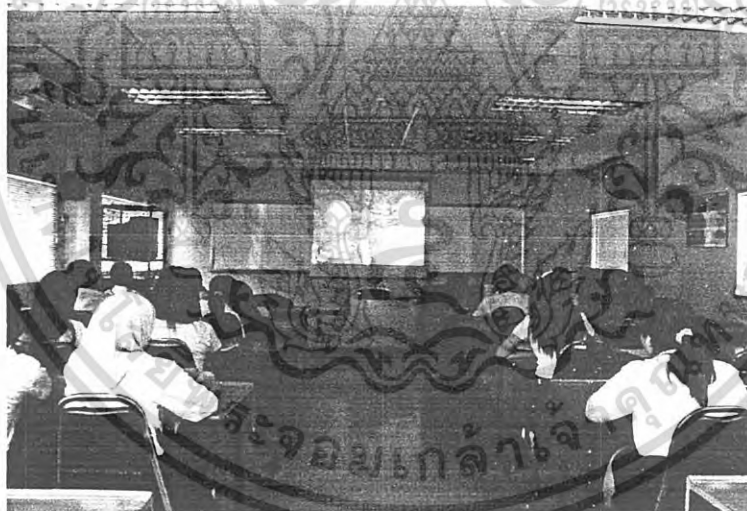
ภาพที่ 2 กลุ่มตัวอย่างประเมินสารคดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพการประเมินสารคดี

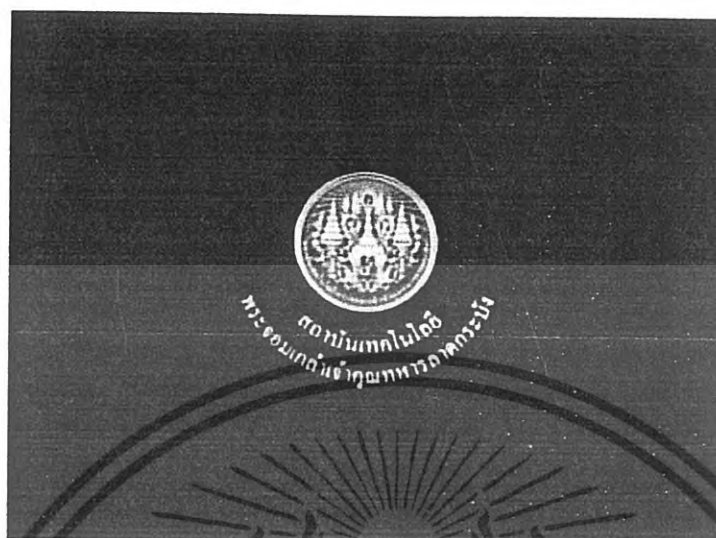
ภาพที่ 3 ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดการประเมิน

ภาพที่ 4 บรรยากาศในห้องประเมิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพตัวอย่างสารคดี

ภาพที่ 1 ไตเติลสารคดี

การเดินทางของปลากัด
 นกสูแห่งสยาม

ปลากัด
 การเดินทางของ
 นกสูแห่งสยาม

ภาพที่ 2 กราฟฟิกชื่อสารคดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพตัวอย่างสารคดี

ภาพที่ 3 ผู้ดำเนินรายการหลัก

ภาพที่ 4 ผู้ดำเนินรายการภาคสนาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพตัวอย่างสารคดี

ภาพที่ 5 ผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์เจ้าของสารเบตต้าฟาร์ม จ.กาญจนบุรี

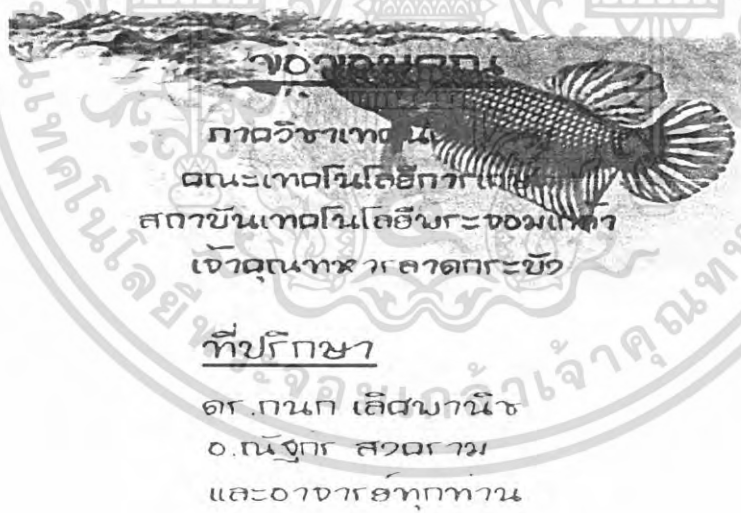
ภาพที่ 6 ผู้ดำเนินรายการจับปลากัดทุ่ง จ.ฉะเชิงเทรา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพถ่ายอย่างสารคดี

ภาพที่ 7 เจ้าของฟาร์มดาวเล็กปลากัด

ที่ปรึกษา

ดร. กนก เลิศพานิช

อ. ณัฐกร สวดงาม

และอาจารย์ทุกท่าน

ภาพที่ 8 กราฟฟิกขอบคุณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้